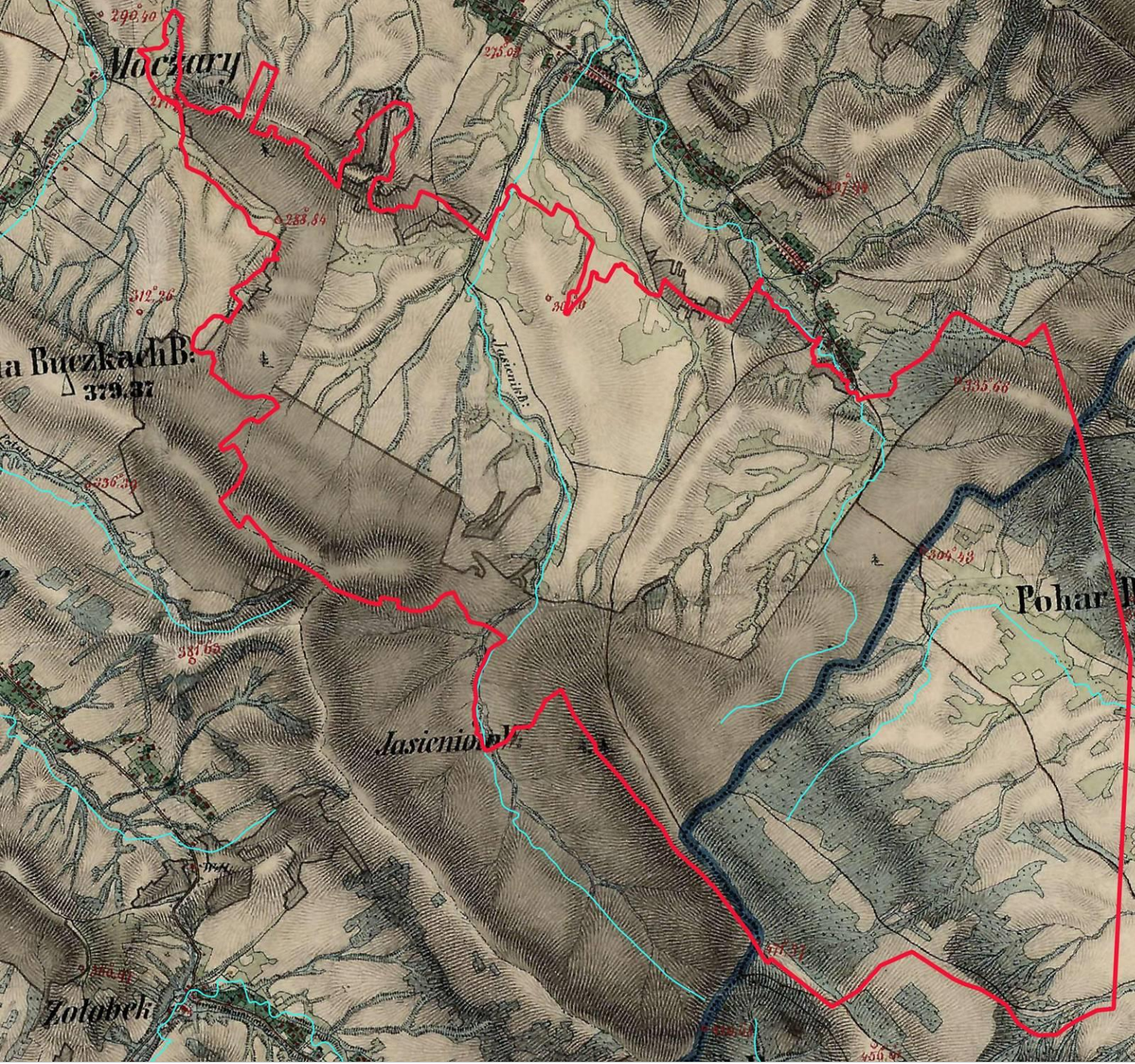

PLH180026 Moczary Siedliska przyrodnicze i gatunki roślin

Stanisław Kucharzyk

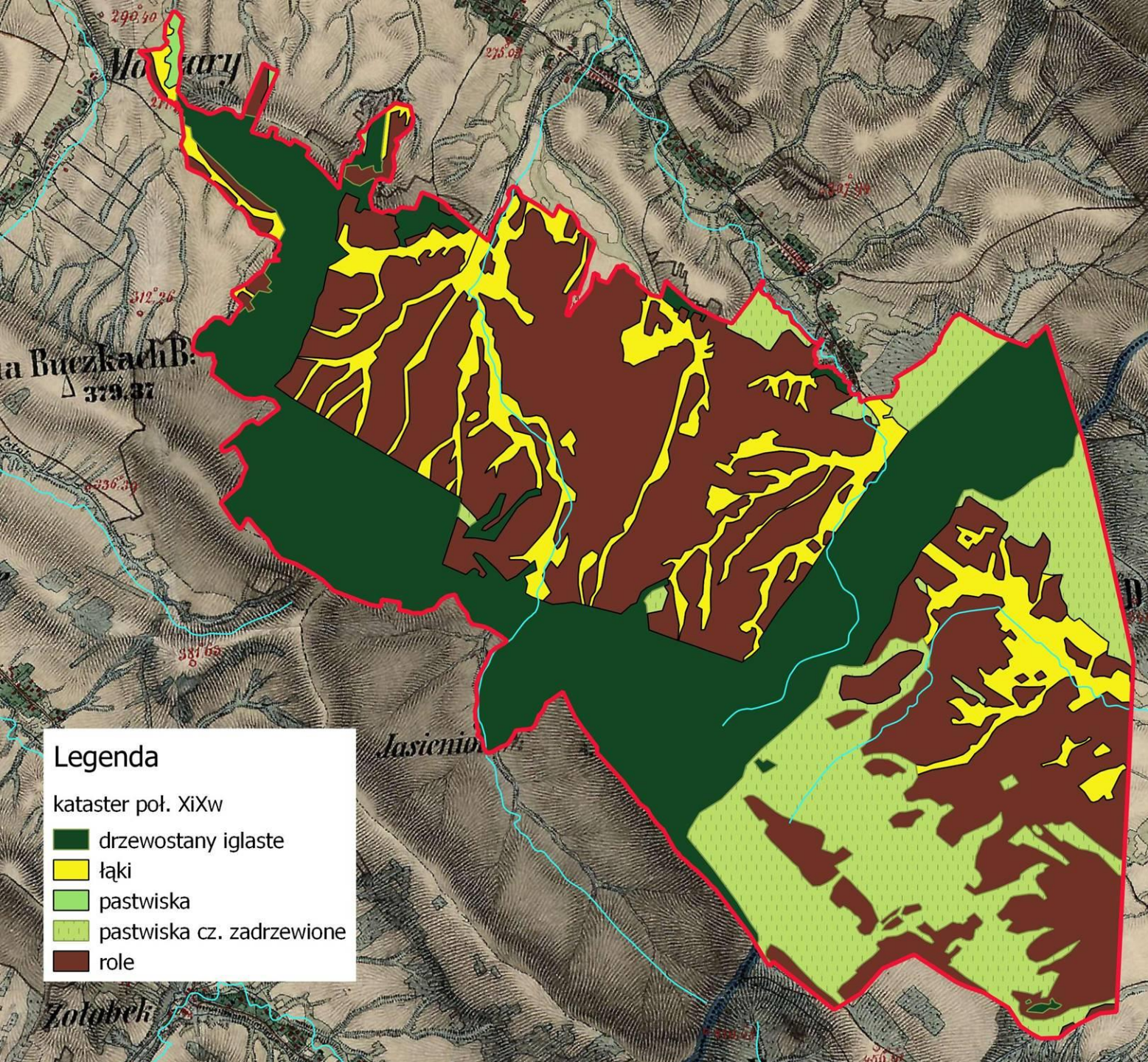
Historia użytko- wania XIXw

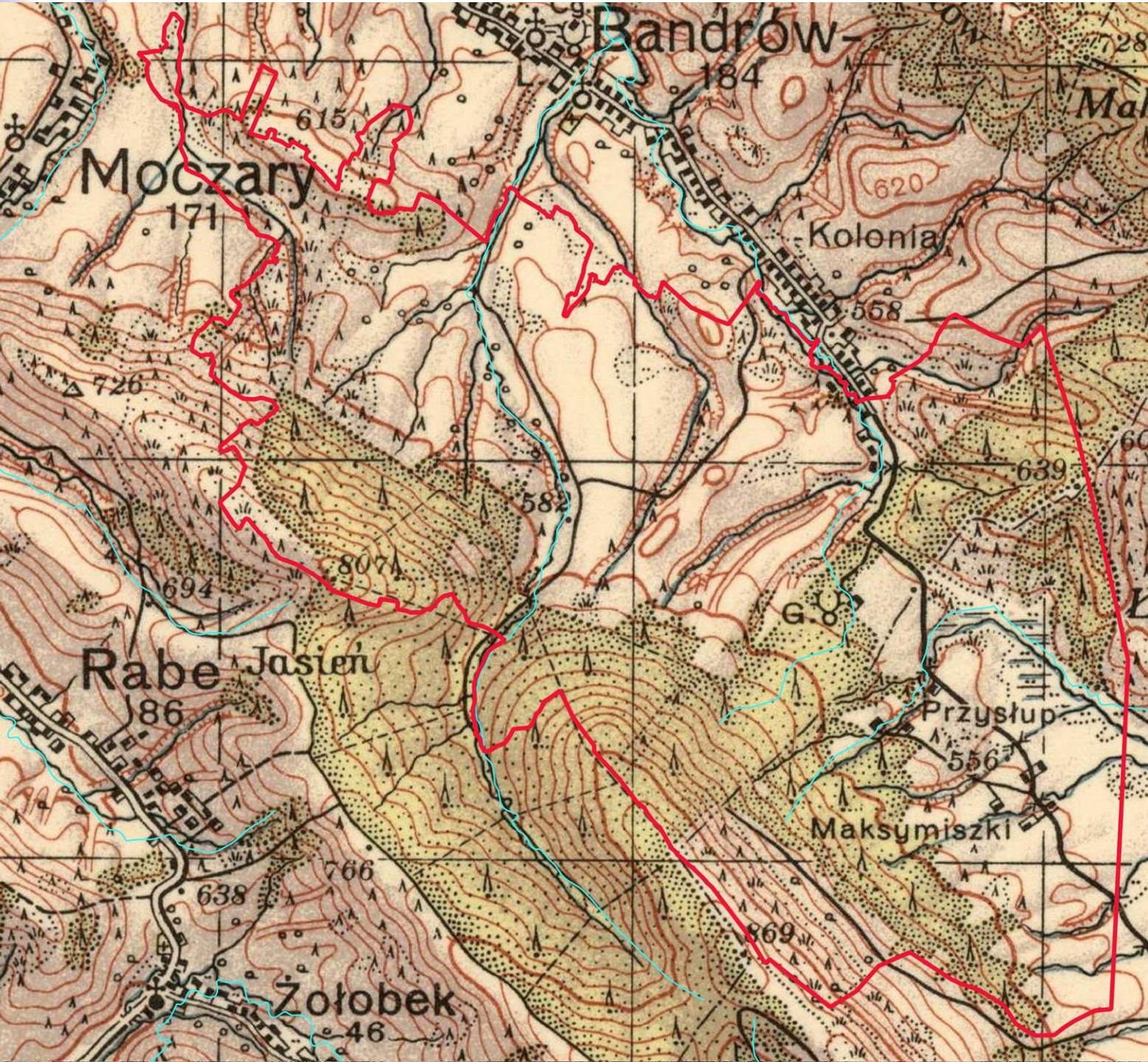
Historia użytko- wania XIX

Legenda

kataster poł. XiXw

- drzewostany iglaste
- łąki
- pastwiska
- pastwiska cz. zadrzewione
- role

Historia
użytko-
wania
poł. XX

Historia użytko- wania XXI

Legenda

MoczaryEFA10

- łaki i pastwiska
- zarośla
- młodsze drzewostany porolne
- drzewostany liściaste
- drzewostany iglaste

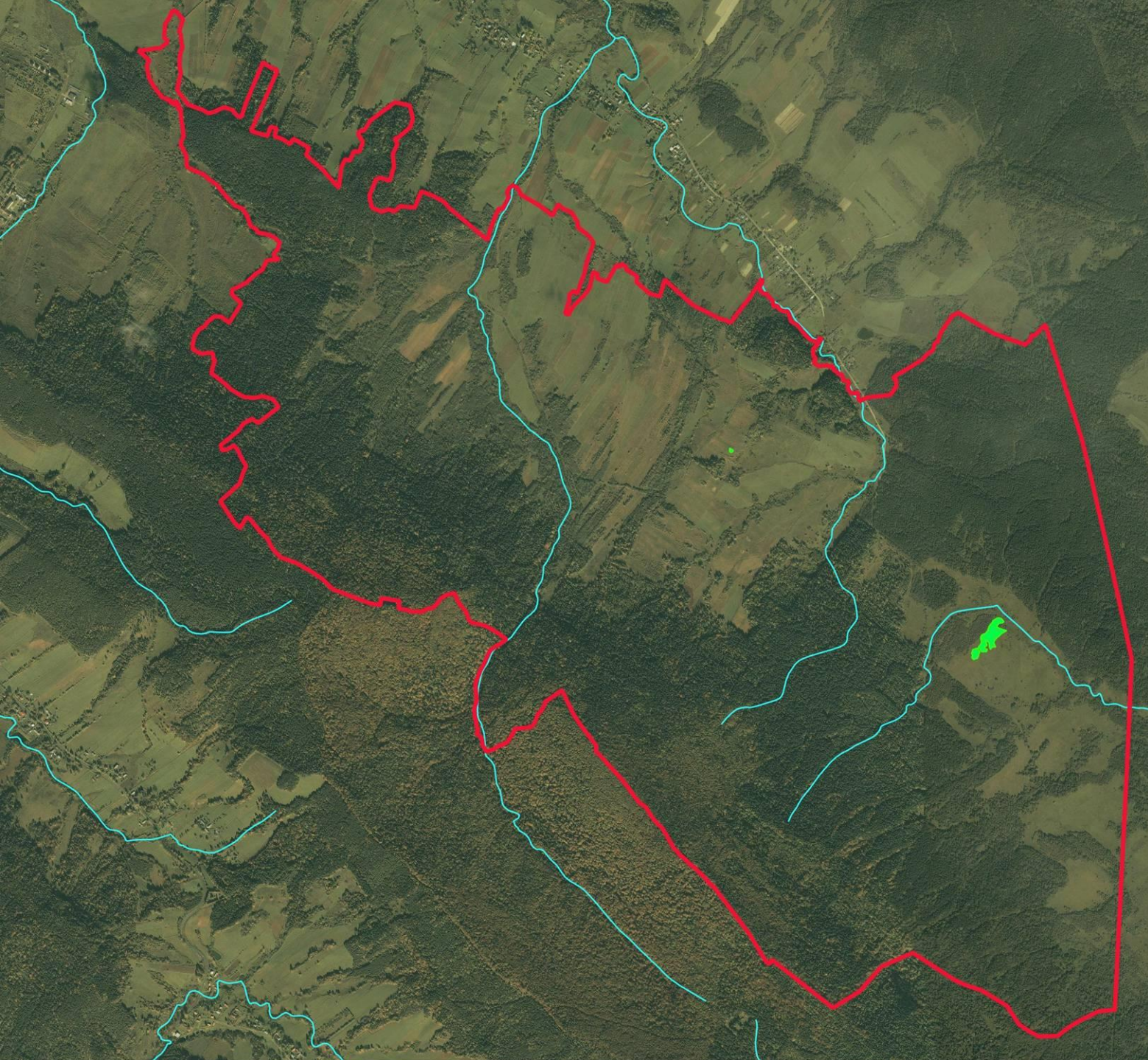
6230 - Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion* – płaty bogate florystycznie)*

Powierzch. (ha) wg WZS 2008	Powierzch. (ha) obecnie	Liczba płatów wg WZS 2008	Liczba płatów obecnie	Początek inwentaryzacji	Koniec inwentaryzacji
0,12	1,14	2	3	2015-05-15	2015-07-03

Wymagana liczba transektów monitoring. i liczba zdjęć	Wykonana liczba transektów monitoring. i liczba zdjęć
Siedlisko nie zaplanowane do objęcia monitoringiem, gdyż nie było uznane w SDF za przedmiot ochrony	2 transekty monitoringowe; 2 zdjęcia na transektach +1 poza transektami

Korzeniak J., 2010: 6230 *Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardetalia* – płaty bogate florystycznie). W: Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część I., Mróz W. 130-144. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Warszawa.

6230

6230 - Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion* – płaty bogate florystycznie)*

Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena ogólna
Powierzchnia U1	Zasoby siedliska w obszarze	U1
	Trend powierzchni siedliska	U1
	Fragmentacja	U1
Struktura i funkcje U2	Gatunki charakterystyczne (*)	U1
	Gatunki dominujące	U1
	Bogactwo gatunkowe	FV
	Obce gatunki inwazyjne	FV
	Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych (*)	U2
	Ekspansja krzewów i podrostu drzew (*)	U2
	Eutrofizacja	FV
Perspektywy ochrony U2	Struktura przestrzenna płatów siedliska (*)	U1

U2 -
 Areał
 zmniejszający się
 na skutek
 zaniechania
 wypasu i sukcesji
 wtórnej, która
 powoduje wzrost
 dominacji
 gatunków
 łąkowych oraz
 ekspansję
 krzewów i
 podrostu drzew.

6230 - Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion* – płaty bogate florystycznie)*

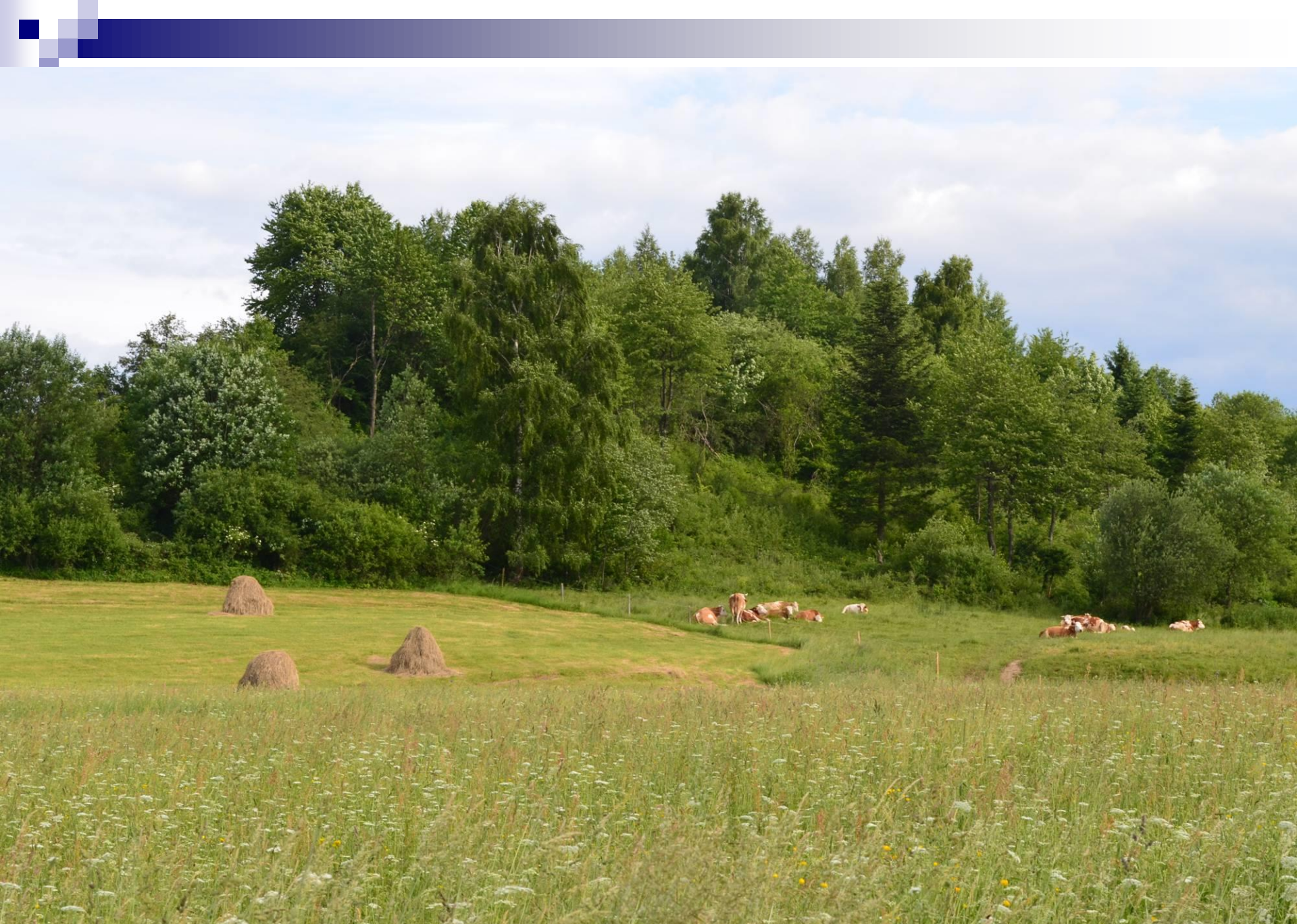
- zagrożenia istniejące
- A04.03 - zarzucenie pasterstwa, brak wypasu
- K02 - Ewolucja biocenotyczna, sukcesja
- Brak wypasu, skutkuje sukcesją wtórną początkowo w kierunku łąki świeżej, następuje stopniowa eutrofizacja i zmiana składu gatunkowego, następnie w kierunku sośniny porolnej, zarastanie przez sosnę i wierzby

6230 - Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion* – płaty bogate florystycznie)*

Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
<ul style="list-style-type: none">Utrzymanie areału siedliska (1,14 ha) i poprawa stanu ochrony	<ul style="list-style-type: none">Poprawa stanu ochrony w okresie realizacji PZO jest możliwa pod warunkiem szybkiego wprowadzania ekstensywnego wypasu. Osiągnięcie właściwego stanu ochrony będzie możliwe w perspektywie kilkunastu lat działań ochronnych.

Najbardziej właściwym sposobem ochrony bliźniczek jest ekstensywny wypas. Obecnie część powierzchni jest wyłącznie koszona, a część nieużytkowana z tego względu wskazane zastąpienie koszenia wypasem lub uzupełnienie dopasaniem na potrawie o intensywności 0,3-1,0 DJP/ha (owce, konie, kozy lub bydło). Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 marca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz.U. 2015 poz. 415) siedlisko to może być chronione w ramach wariantu 4.3. Murawy - poprzez użytkowanie pastwiskowe, a w uzasadnionych przypadkach określonych przez eksperta przyrodniczego – kośne, kośno-pastwiskowe albo naprzemienne, przy czym użytkowanie naprzemienne polega na stosowaniu w niektórych latach użytkowania pastwiskowego, a w niektórych latach kośnego lub kośno-pastwiskowego.

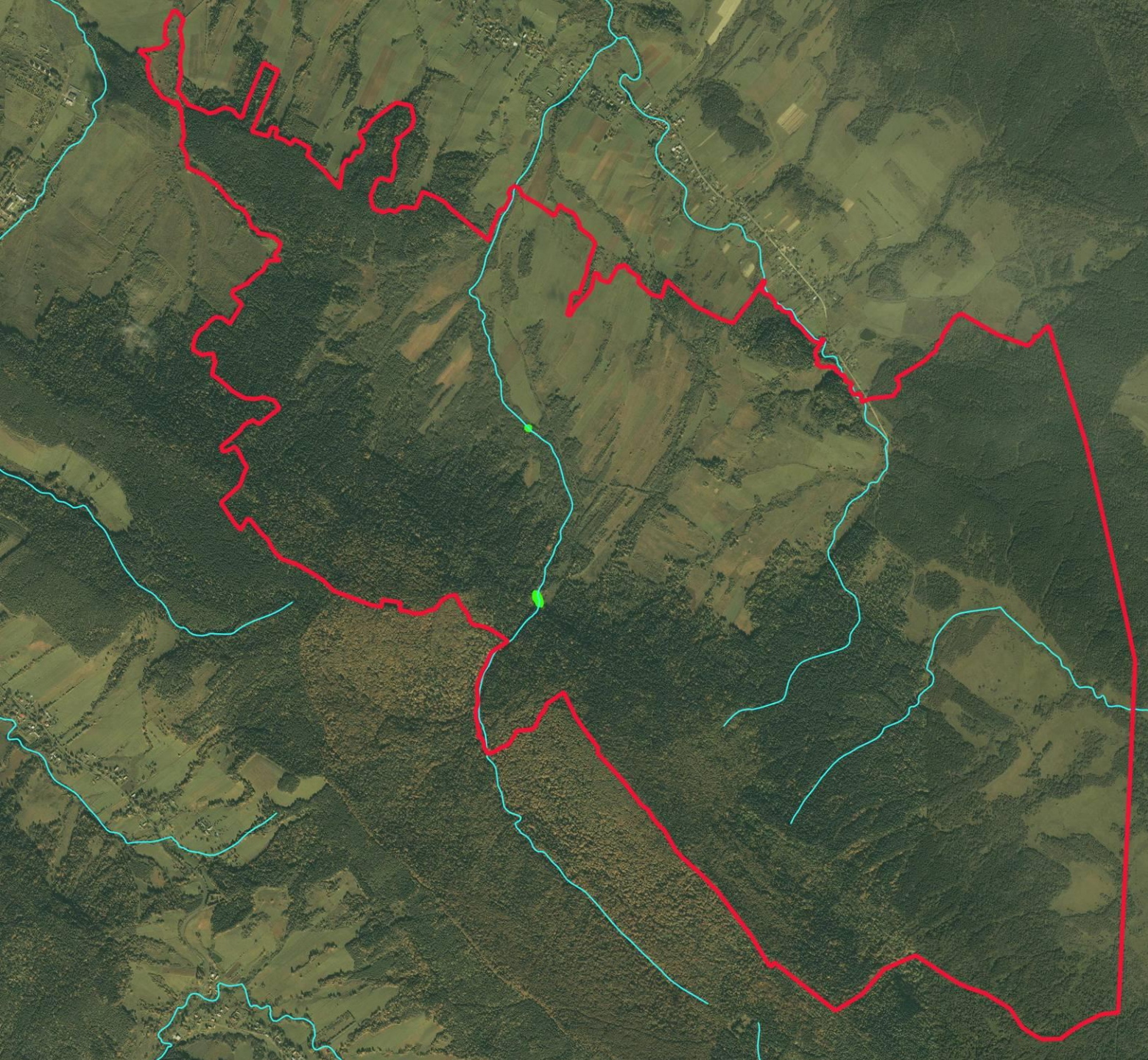
6430 – ziołorośla nadrzeczne

Powierzch. (ha) wg WZS 2008	Powierzch. (ha) obecnie	Liczba płatów wg WZS 2008	Liczba płatów obecnie	Początek inventary- zacji	Koniec inventary- zacji
5,44	0,09	4	2	2015-05-29	2015-06-17

Wymagana liczba transektów monitoring. i liczba zdjęć	Wykonana liczba transektów monitoring. i liczba zdjęć
2 transekty monitoringowe 6 zdjęć na transektach	2 transekty monitoringowe; 3 zdjęcia na transektach

Mróz W., Świerkosz K., Kozak M., 2012: 6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*). W: Przewodniki metodyczne dla siedlisk przyrodniczych. Część III. Biblioteka Monitoringu Środowiska. Mróz W. (red.): 53-63. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Warszawa..

6430

6430 – ziołorośla nadrzeczne

Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena ogólna
Powierzchnia FV	Zasoby siedliska w obszarze	FV
	Trend powierzchni siedliska	FV
	Fragmentacja	FV
Struktura i funkcje U2	Gatunki charakterystyczne (*)	U2
	Gatunki ekspansywne roślin zielnych	FV
	Bogactwo gatunkowe	FV
	Obce gatunki inwazyjne	FV
	Naturalność koryta rzecznego (brak regulacji)	U1
	Naturalny kompleks siedlisk	FV
Perspektywy ochrony FV		

U2 -
Siedlisko wykształcone nietypowo, w kompleksach lasów łęgowych, nad małymi potokami, stąd też niewielka ilość gatunków charakterystycznych. Wynika to ze specyfiki siedliska w regionie, a nie z przekształceń antropogenicznych.

6430 – ziołorośla nadrzeczne

- **zagrożenia istniejące**
- K02 - Ewolucja biocenotyczna, sukcesja -
Sukcesja w kierunku olszyny karpackiej, jest to naturalny element dynamicznego kręgu zbiorowisk łągowych, w którym przy stałych naturalnych zaburzeniach, występuje dynamiczna mozaika siedlisk w różnych stadiach sukcesyjnych
- D - Transport i sieci komunikacyjne
Przez środek jednego płatu przechodzi droga leśna która powoduje jego degradację (bród bez przepustu)

6430 – ziołorośla nadrzeczne

Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
•Utrzymanie naturalnych procesów związanych z dynamiką zbiorowisk z kręgu sukcesyjnego lasów łęgowych, w tym również wynikających z działalności bobrów	•Osiągnięcie właściwego stanu ochrony FV nie wydaje się realne nawet w dłuższej perspektywie z uwagi na regionalną specyfikę siedliska i nietypowe wykształcenie zbiorowisk.

Osiągnięcie właściwego stanu ochrony FV nie wydaje się realne nawet w dłuższej perspektywie z uwagi na regionalną specyfikę siedliska i nietypowe wykształcenie zbiorowisk.

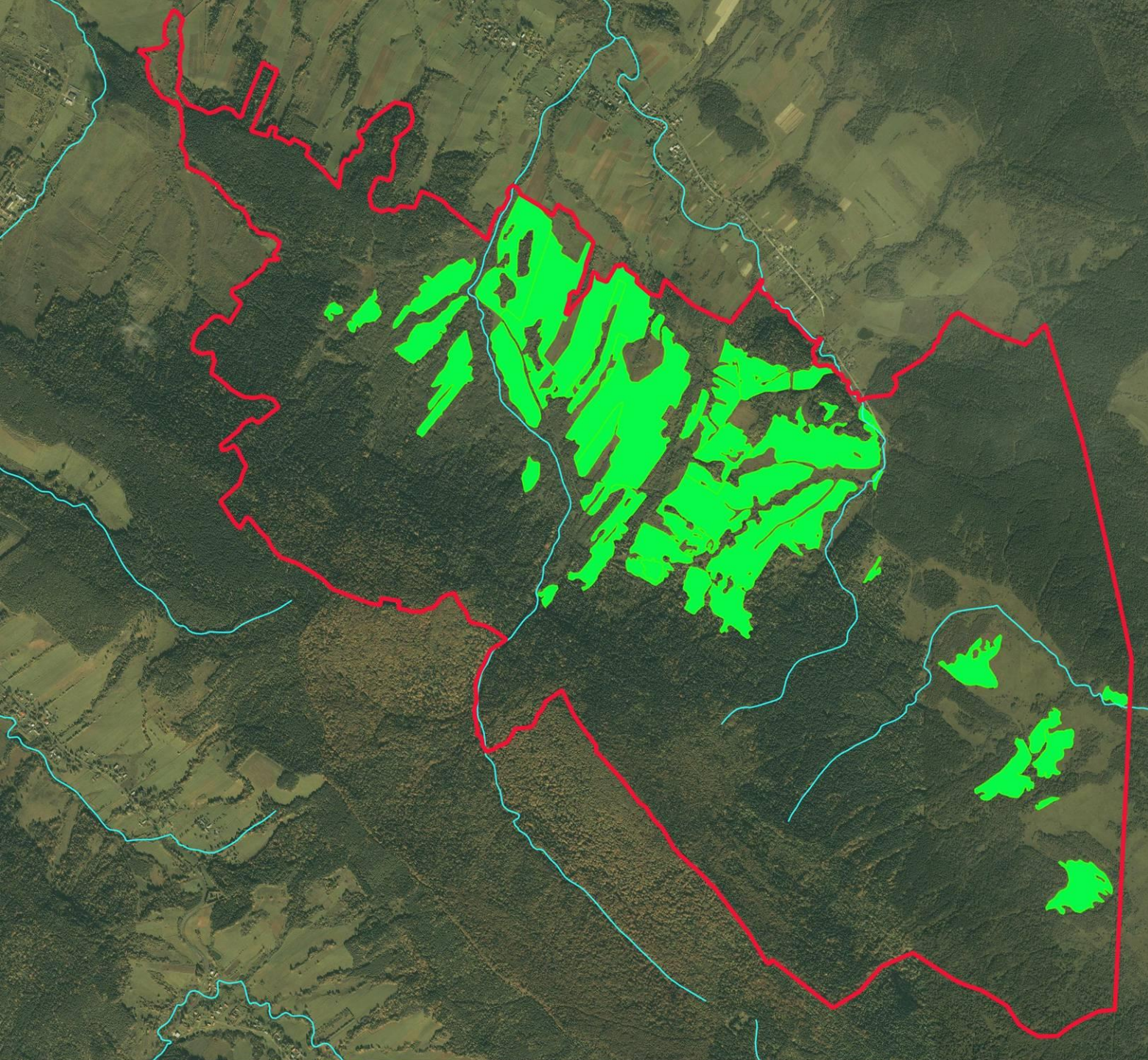
6510 – łąki świeże

Powierzch. (ha) wg WZS 2008	Powierzch. (ha) obecnie	Liczba płatów wg WZS 2008	Liczba płatów obecnie	Początek inventary- zacji	Koniec inventary- zacji
154,7	167,07	27	44	2015-05-13	2015-07-18

Wymagana liczba transektów monitoring. i liczba zdjęć	Wykonana liczba transektów monitoring. i liczba zdjęć
6 transektów monitoringu 18 zdjęć na transektach +13 poza transektami	6 transektów monitoringu; 18 zdjęć na transektach +13 poza transektami

Korzeniak J., 2012: 6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (*Arrhenatherion*). W: Przewodniki metodyczne dla siedlisk przyrodniczych. Część III. Biblioteka Monitoringu Środowiska. Mróz W. (red.): 79-94. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Warszawa.

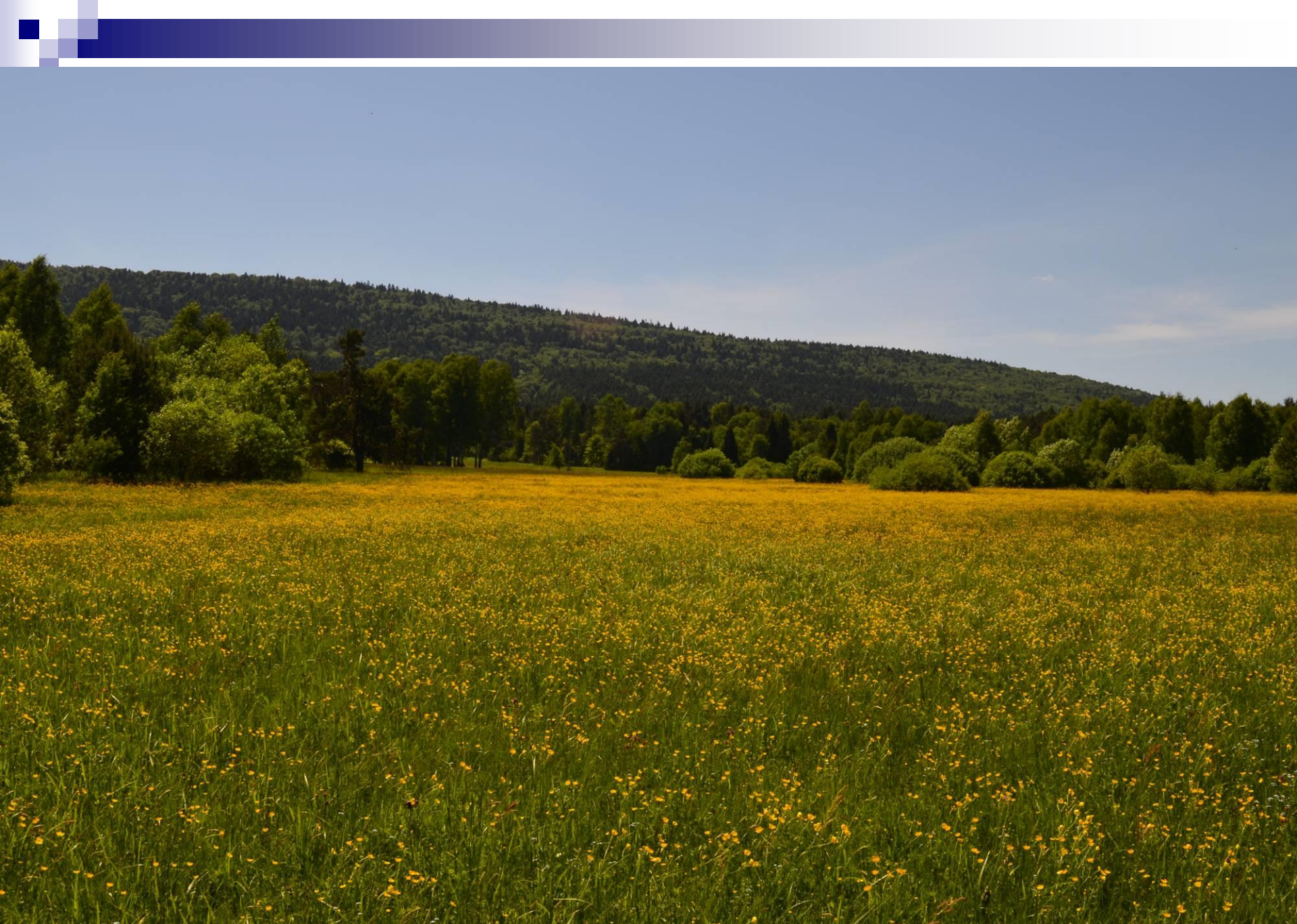
6510

6510 – łąki świeże

Parametr stanu	Wskaźnik		Ocena ogólna
Powierzchnia FV	Zasoby siedliska w obszarze	FV	FV - Stan zachowania łąk należy uznać za dobry, jedynie około 15% siedliska wykazuje stan U1 lub U2.
	Trend powierzchni siedliska	FV	
	Fragmentacja	FV	
Struktura i funkcje FV	Struktura przestrzenna płatów siedliska	FV	
	Gatunki charakterystyczne (*)	FV	
	Gatunki dominujące	FV	
	Obce gatunki inwazyjne	FV	
	Gatunki ekspansywne roślin zielnych (*)	FV	
	Ekspansja krzewów i podrostu drzew (*)	FV	
	Udział dobrze zachowanych płatów siedliska	FV	
	Wojłok (martwa materia organiczna)	FV	
Perspektywy ochrony FV			

6510 – łąki świeże

- **zagrożenia istniejące** (niewielka część płątów siedliska)
- A03.03 - zaniechanie / brak koszenia
- A04.03 - zarzucenie pasterstwa, brak wypasu
K02 - Ewolucja biocenotyczna, sukcesja
Brak koszenia i wypasu skutkuje sukcesją wtórną w kierunku ziołorośli połąkowych i olszyny porolnej
- I01 - Nierodzime gatunki zaborcze
Ekspansja łąbinu trwałego - *Lupinus polyphyllus* na skutek zaprzestania koszenia

6510 – łąki świeże

- **zagrożenia potencjalne**

- A02.02 - płodozmian

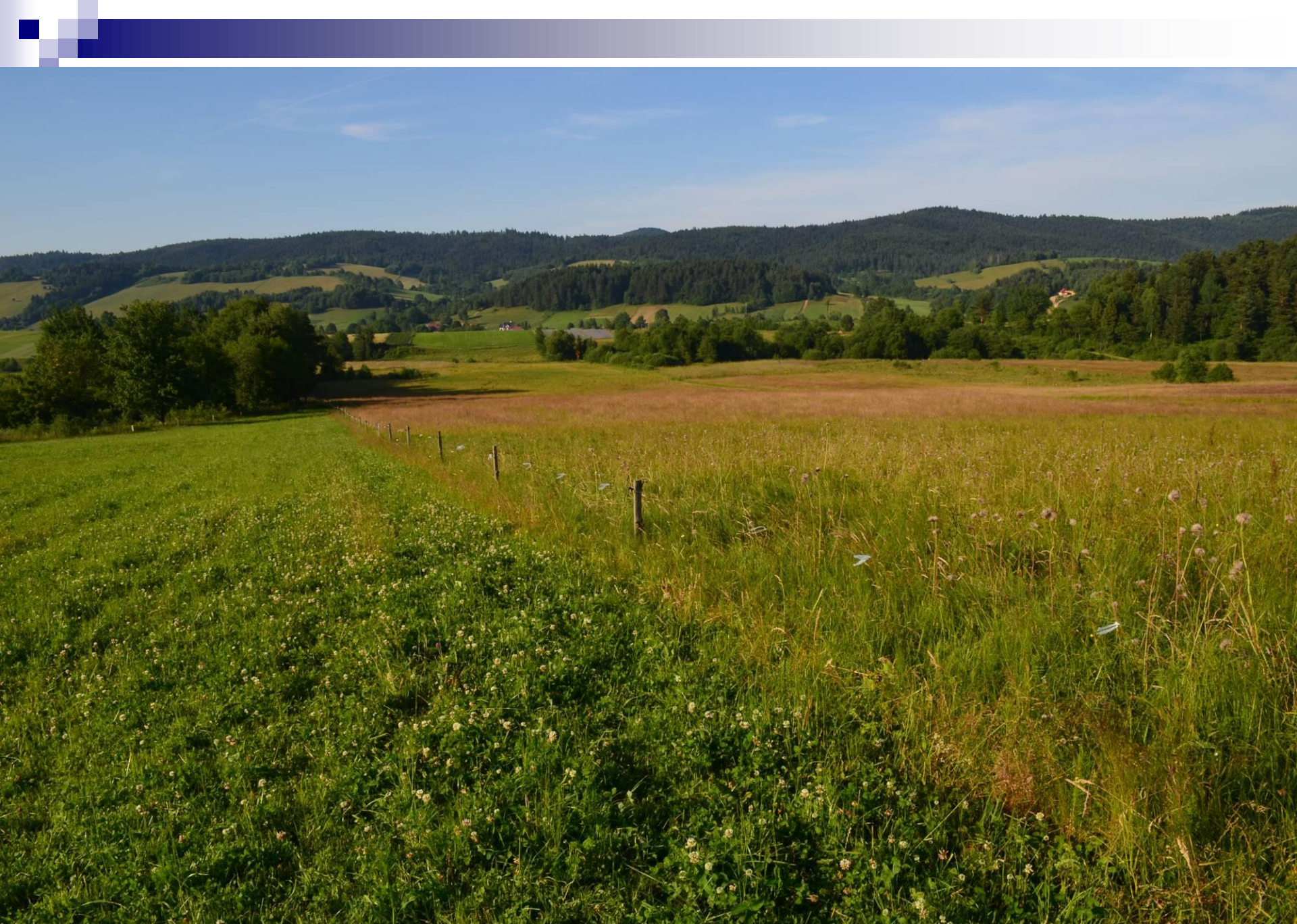
Poprawa jakości użytków zielonych poprzez renowację łąk metodą orki i wysiewu powoduje okresową degradację stanu siedliska przyrodniczego (zubożenie składu gatunkowego, spadek udziału gatunków niskodarniowych),

- A02.03 - usuwanie trawy pod grunty orne

Zamiana trwałych użytków zielonych na grunty orne powoduje całkowite zniszczenie siedliska

- B01 - Zalesianie terenów otwartych

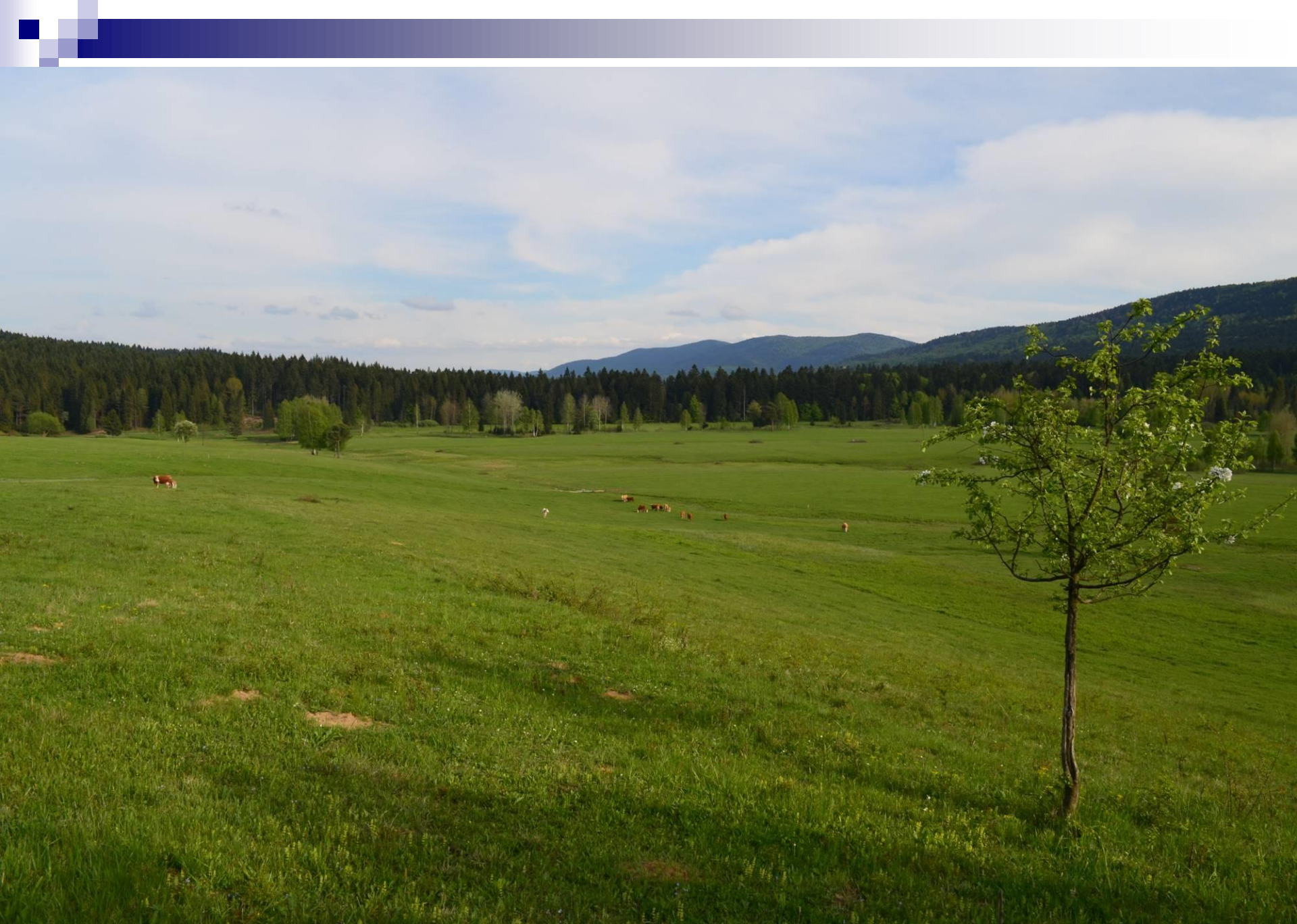
Zalesianie terenów otwartych powoduje całkowite zniszczenie siedliska

6510 – łąki świeże

Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
<ul style="list-style-type: none">•Utrzymanie istniejącej powierzchni siedliska (min. 167 ha). Utrzymanie stanu ochrony płatów dobrze zachowanych. Poprawa stanu płatów ewoluujących w kierunku ziołorośli połąkowych poprzez wprowadzenie użytkowania kośno-pastwiskowego. Eliminacja lub ograniczenie występowania łąbinu trwałego (<i>Lupinus polyphyllus</i>)	<ul style="list-style-type: none">•Utrzymanie właściwego stanu ochrony FV w okresie realizacji PZO jest realne

Optymalnym sposobem zachowaniu dobrego stanu siedlisk łąkowych jest regularne koszenie połączone z naprzemiennym wypasem. (co 2-3 lata zamiast koszenia). Obecnie część powierzchni jest wyłącznie koszona, część jest objęta użytkowaniem pastwiskowym, a część kośno-pastwiskowym. Odmienne użytkowanie sprzyja wewnętrznemu zróżnicowaniu syntaksonomicznemu siedliska. Zgodnie z Rozporządzeniem „rolno-środowiskowo-klimatycznym” (Dz.U. 2015 poz. 415) siedlisko to może być chronione w ramach PROW jako wariant 4.5. Półnaturalne łąki świeże w którym dopuszczone jest użytkowanie kośne, pastwiskowe albo naprzemienne, przy czym użytkowanie naprzemienne polega na stosowaniu w niektórych latach użytkowania pastwiskowego, a w niektórych latach kośnego lub kośno-pastwiskowego.

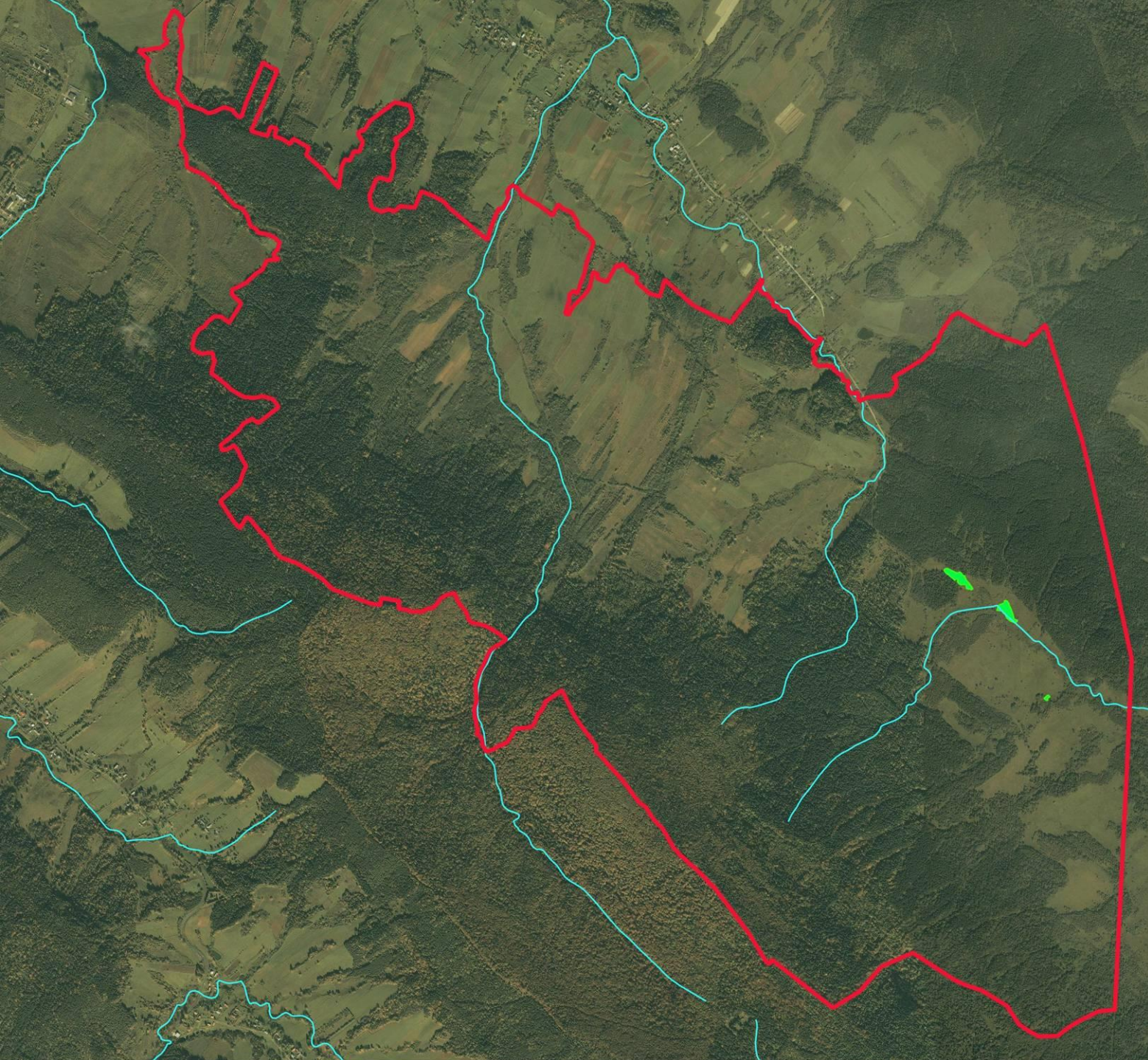
7140 – torfowiska przejściowe

Powierzch. (ha) wg WZS 2008	Powierzch. (ha) obecnie	Liczba płatów wg WZS 2008	Liczba płatów obecnie	Początek inventary- zacji	Koniec inventary- zacji
1,65	0,96	3	3	2015-07-02	2015-07-03

Wymagana liczba transektów monitoring. i liczba zdjęć	Wykonana liczba transektów monitoring. i liczba zdjęć
2 transekty monitoringowe 6 zdjęć na transektach	3 transekty monitoringowe; 8 zdjęć na transektach

Koczur A., 2012: 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea nigrae*). W: Przewodniki metodyczne dla siedlisk przyrodniczych. Część III. Biblioteka Monitoringu Środowiska. Mróz W. (red.): 109-122. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Warszawa.

7140

7140 – torfowiska przejściowe

Parametr stanu	Wskaźnik		Ocena ogólna
Powierzchnia U1	Zasoby siedliska w obszarze	U1	U2 - Na obniżoną ocenę ogólną wpływają: -małe pokrycie przez mchy, co wynika z naturalnej specyfiki siedliska w obszarze, -miejscami ekspansja krzewów i podrostu
	Trend powierzchni siedliska	U1	
	Fragmentacja	FV	
Struktura i funkcje U2	Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje	FV	
	Gatunki charakterystyczne (*)	FV	
	Gatunki dominujące	U1	
	Pokrycie i struktura gatunkowa mchów (*)	U2	
	Obce gatunki inwazyjne (*)	FV	
	Gatunki ekspansywne roślin zielnych (*)	U1	
	Obecność krzewów i podrostu drzew	U1	
	Stopień uwodnienia (*)	FV	
	Pozyskanie torfu	FV	
Melioracje odwadniające	FV		
Perspektywy ochrony U1			

7140 – torfowiska przejściowe

■ zagrożenia istniejące

■ K02 - Ewolucja biocenotyczna, sukcesja

Sukcesja wtórna, ewolucja w kierunku szuwarów i zarośli wierzbowych

■ K04.05 - Szkody wyrządzone przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)

Zalanie części siedliska przez rozlewiska bobrowe

■ zagrożenia potencjalne

■ M01.02 Susze i zmniejszenie opadów

Zmiany o charakterze globalnym w tym: powtarzające się okresy susz i zmniejszająca się wielkość opadów

7140 – torfowiska przejściowe

Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
•Utrzymanie istniejącej powierzchni siedliska (min. 0,96 ha) i poprawa stanu ochrony poprzez okresowe odkrzaczanie.	•Poprawa stanu ochrony w okresie realizacji PZO jest możliwa pod warunkiem wprowadzenia działań ochronnych. Osiągnięcie właściwego stanu ochrony FV (ocenionego zgodnie z metodyką PMŚ/GIOŚ) nie wydaje się realne nawet w dłuższej perspektywie z uwagi na regionalną specyfikę siedliska i nietypowe wykształcenie zbiorowisk (najczęściej słabo rozwinięta warstwa mszysta)

W przypadku płatu siedliska z udziałem torfowców optymalnym sposobem ochrony jest okresowe (co 2-3 lata), późne (we wrześniu lub październiku), wysokie (ponad kępami torfowca) koszenie z usunięciem biomasy. Bez użycia ciężkiego sprzętu (ręczne lub z użyciem lekkich samojezdnych kosiarek listowych itp.).

W przypadku płatów z bobrkiem, aby zachować właściwy stan siedlisk najlepiej stosować okresowe (dostosowane do tempa zarastania) usunięcie krzewów (z postawieniem egzemplarzy drzewiastych). Odkrzaczanie najlepiej prowadzić w okresie zimowym po zamarznięciu gruntu. Obecnie na płatach siedliska nie prowadzi się żadnych działań.

Zgodnie z Rozporządzeniem „rolno-środowiskowo-klimatycznym” (Dz.U. 2015 poz. 415) siedlisko to może być chronione w ramach PROW jako wariant 4.6. Torfowiska: poprzez koszenie powierzchni, na której występują odrośla drzew i krzewów, lub wycinanie tych odrosli co roku lub raz na 2 lata, (4.6.1. Torfowiska – wymogi obowiązkowe) koszenia: raz, dwa lub trzy razy w ciągu 5 lat zobowiązania, jednak nie częściej niż co dwa lata (4.6.2. Torfowiska – wymogi obowiązkowe i uzupełniające).

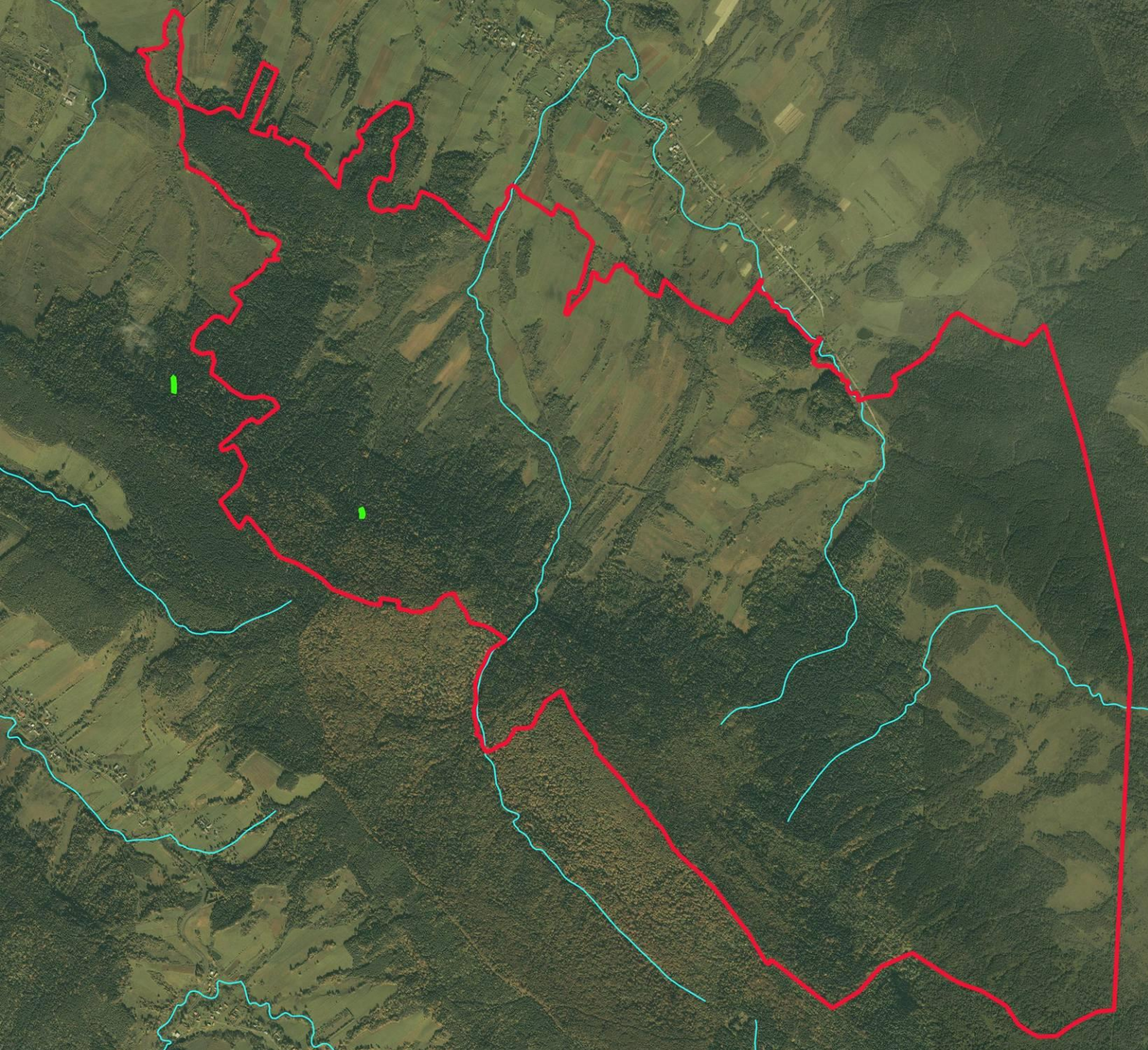
7220 Źródlika wapienne ze zbiorowiskami *Cratoneurion commutati*

Powierzch. (ha) wg WZS 2008	Powierzch. (ha) obecnie	Liczba płatów wg WZS 2008	Liczba płatów obecnie	Początek inwentaryzacji	Koniec inwentaryzacji
-	0,02	-	1	2015-07-04	2015-07-04

Wymagana liczba transektów monitoring. i liczba zdjęć	Wykonana liczba transektów monitoring. i liczba zdjęć
Siedlisko nie zaplanowane do objęcia monitoringiem gdyż nie podawane w SDF	1 transekt monitoringowy; 3 zdjęcia na transekcje

Parusel J., 2010: 7220 Źródlika wapienne ze zbiorowiskami *Cratoneurion commutati*. W: Przewodniki metodyczne dla siedlisk przyrodniczych. Część I. Biblioteka Monitoringu Środowiska. Mróz W. (red.): 174-188. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Warszawa.

7220

7220 Źródłiska wapienne ze zbiorowiskami *Cratoneurion commutati*

Parametr stanu	Wskaźnik		Ocena ogólna
Powierzchnia FV	Zasoby siedliska w obszarze	FV	U2 Na obniżoną ocenę ogólną wpływa przede wszystkim brak obecnie wytrącania się osadów węglanu wapnia (wyłącznie kopalna martwica wapienna)
	Trend powierzchni siedliska	FV	
	Fragmentacja	FV	
Struktura i funkcje U2	Gatunki charakterystyczne (*)	U1	
	Gatunki dominujące (*)	FV	
	Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	FV	
	Obce gatunki inwazyjne	FV	
	Gatunki wskazujące na eutrofizację siedliska	FV	
	Obecność i pokrycie wątrobowców	U1	
	Proces wytrącania się martwicy wapiennej (*)	U2	
	Występowanie martwicy wapiennej (*)	U1	
	Stan uwodnienia (*)	FV	
	Erozja wsteczna (*)	FV	
	Erozja zboczowa (*)	FV	
Erozja denna koryta cieków (*)	FV		
Erozja chemiczna (*)	FV		
Perspektywy ochrony FV			

7220 Źródlika wapienne ze zbiorowiskami *Cratoneurion commutati*

- **zagrożenia potencjalne**

- B02.02 – wycinka lasu

Usunięcie drzewostanu np. w wyniku rębni powoduje zmianę warunków świetlnych i wilgotnościowych, co w efekcie powoduje degradację tego wrażliwego siedliska

7220 Źródła wapienne ze zbiorowiskami *Cratoneurion commutati*

Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
•Utrzymanie powierzchni siedliska w obszarze (min. 0,02 ha). Poszukiwanie dalszych płatów.	•Osiągnięcie właściwego stanu ochrony FV (ocenionego zgodnie z metodyką PMŚ/GIOŚ) nie wydaje się realne nawet w dłuższej perspektywie z uwagi na regionalną specyfikę siedliska i nietypowe wykształcenie zbiorowisk

Optymalnym sposobem ochrony jest modyfikacja gospodarki leśnej poprzez wyłączenie z użytkowania drzewostanu w płacie siedliska i w strefie buforowej minimum 40-50 metrów.

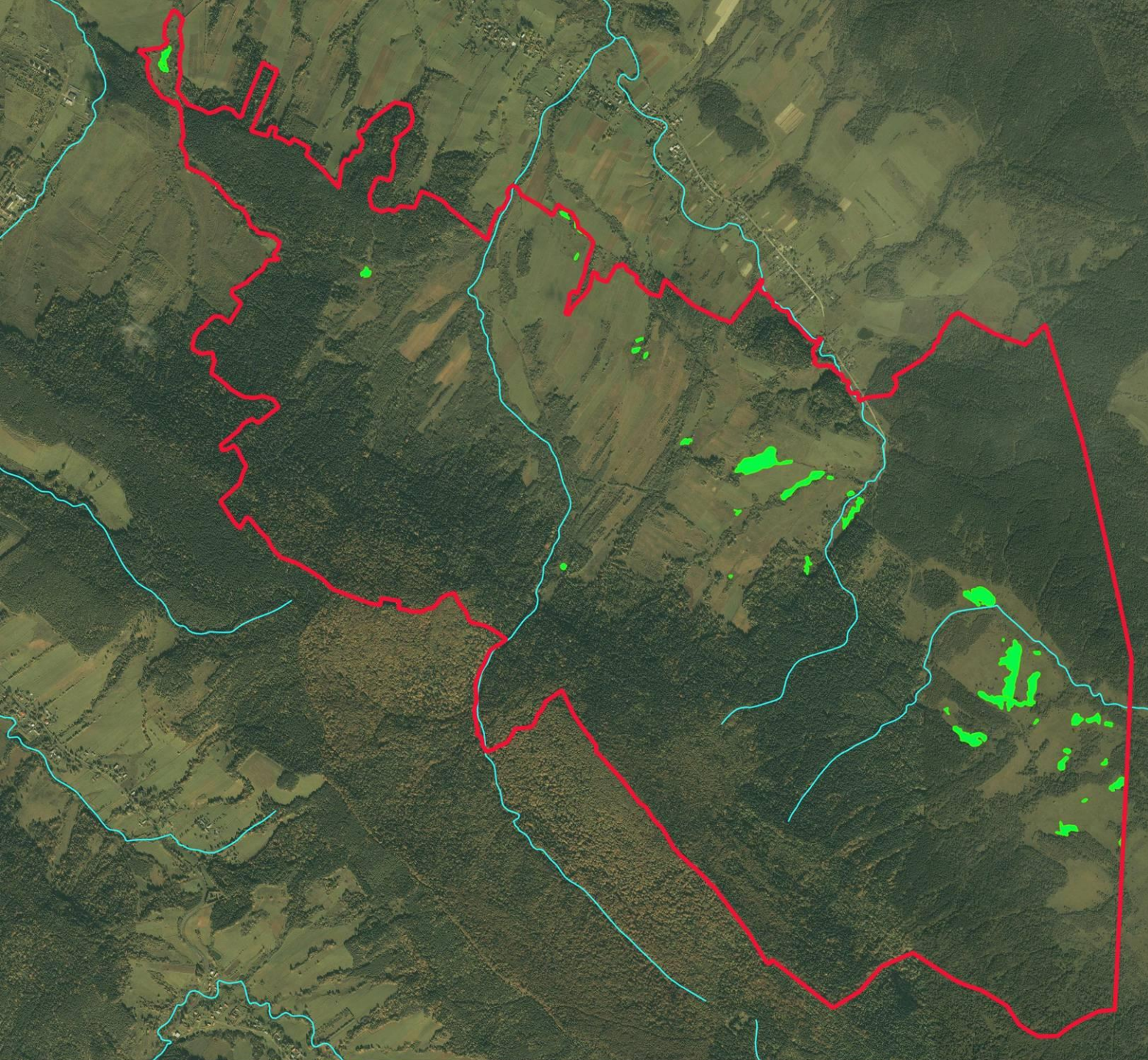
7230 - torfowiska alkaliczne

Powierzch. (ha) wg WZS 2008	Powierzch. (ha) obecnie	Liczba płatów wg WZS 2008	Liczba płatów obecnie	Początek inventary- zacji	Koniec inventary- zacji
12,65	9,73	22	39	2015-06-11	2015-07-11

Wymagana liczba transektów monitoring. i liczba zdjęć	Wykonana liczba transektów monitoring. i liczba zdjęć
11 transektów monitoring. 33 zdjęcia na transektach	11 transektów monitoring. 33 zdjęcia na transektach

Koczur A., 2012: 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk. W: Przewodniki metodyczne dla siedlisk przyrodniczych. Część III. Biblioteka Monitoringu Środowiska. Mróz W. (red.): 137-151. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Warszawa.

7230

7230 - torfowiska alkaliczne

Parametr stanu	Wskaźnik		Ocena ogólna
Powierzchnia FV	Zasoby siedliska w obszarze		U1 - Na obniżoną ocenę ogólną wpływają: -występowanie zbyt małej liczby gatunków charakterystycznych, co wynika z naturalnej specyfiki siedliska w obszarze, -małe pokrycie przez mchy, co również wydaje się wynikać z naturalnej specyfiki siedliska w obszarze, -stopień uwodnienia co nie ma jednak związku z przeprowadzonymi melioracjami, gdyż takich nie stwierdzono, -miejscami ekspansja krzewów i podrostu
	Trend powierzchni siedliska	U1	
	Fragmentacja	U1	
		U1	
Struktura i funkcje U1	Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcie	FV	
	Gatunki charakterystyczne (*)	U1	
	Gatunki dominujące	U1	
	Pokrycie i struktura gatunkowa mchów (*)	U1	
	Obce gatunki inwazyjne	FV	
	Gatunki ekspansywne roślin zielnych (*)	FV	
	Zakres pH (*)	FV	
	Ekspansja krzewów i podrostu drzew (*)	U1	
	Stopień uwodnienia (*)	U1	
	Pozyskanie torfu	FV	
Melioracje odwadniające	FV		
Perspektywy ochrony U1			

7230 - torfowiska alkaliczne

■ zagrożenia istniejące

■ K02 - Ewolucja biocenotyczna, sukcesja

Sukcesja wtórna w kierunku szuwarów i olszyny bagiennej, także w kierunku ziołorośli i olszyny porolnej

■ K04.05 - Szkody wyrządzone przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)

Zalewanie części płatów przez rozlewiska bobrowe

■ A04.01 - wypas intensywny

Wiosenny, intensywny wypas koni i bydła, degradacja złoża torfowego na skutek wydeptywania

■ zagrożenia potencjalne

■ M01.02 Susze i zmniejszenie opadów

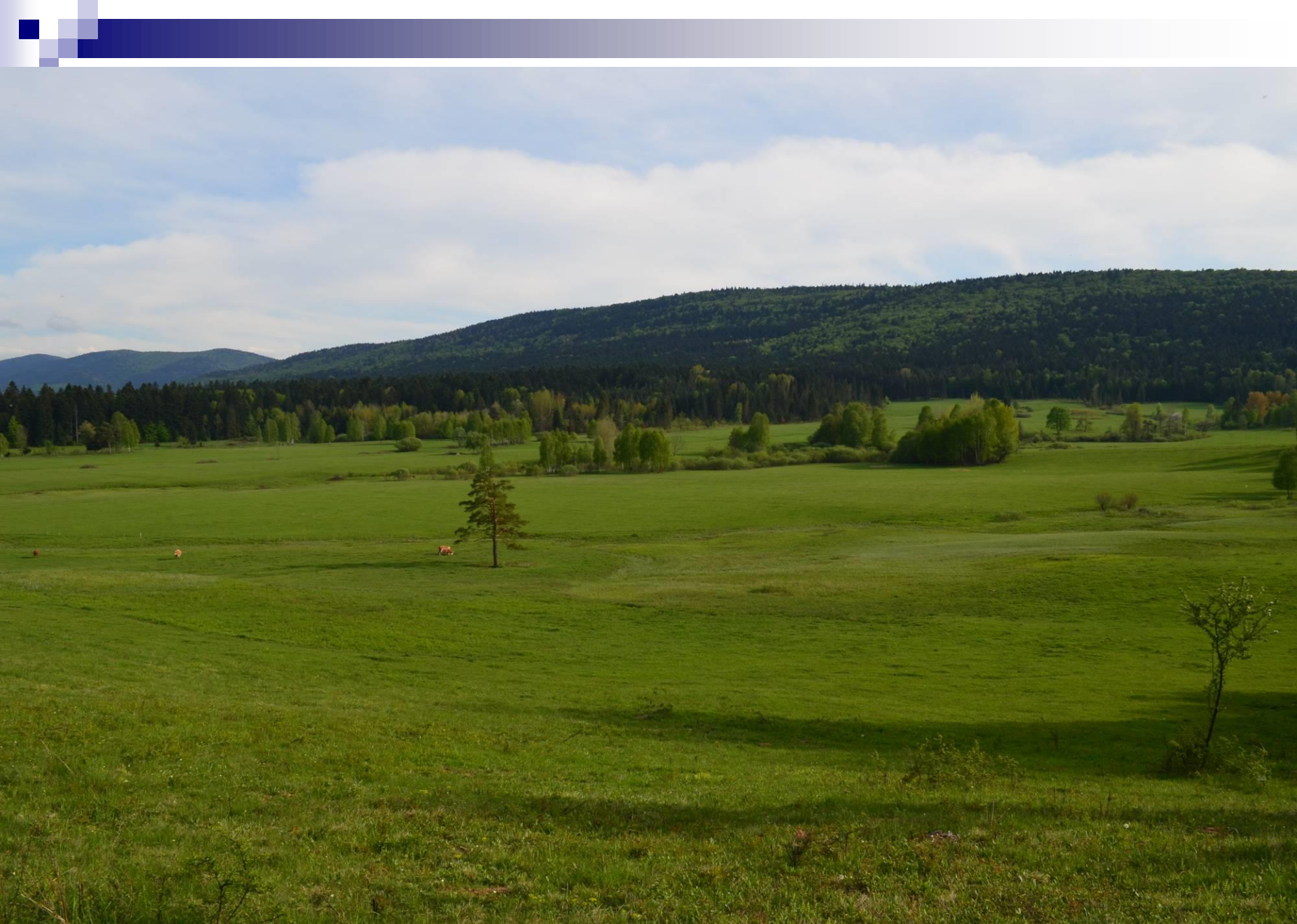
Zmiany o charakterze globalnym w tym: powtarzające się okresy susz i zmniejszająca się wielkość opadów

Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
<p>•Utrzymanie istniejącej powierzchni siedliska (min. 9,73 ha) i poprawa stanu ochrony płatów zarastających przez krzewy, wyłączonych z użytkowania kośnego lub nadmiernie przepasanych.</p>	<p>•Poprawa stanu płatów z postępującą sukcesją wtórną jest możliwa pod warunkiem wprowadzenia działań ochronnych. Podobnie w przypadku płatów gdzie konieczne jest ograniczenie intensywności wypasu. Osiągnięcie właściwego stanu ochrony FV (ocenionego zgodnie z metodyką PMS/GIOŚ) nie wydaje się realne nawet w dłuższej perspektywie z uwagi na regionalną specyfikę siedliska i nietypowe wykształcenie zbiorowisk. Na stan siedliska mają również prawdopodobnie wpływ zmiany o charakterze globalnym w tym: powtarzające się okresy susz i zmniejszająca się wielkość opadów.</p>

W przypadku młak z dominującym bobrkiem trójlistkowym optymalną ochroną jest okresowe (co 3-5 lat w zależności od tempa zarastania) usunięcie krzewów najlepiej w okresie jesiennym lub w zimie. W przypadku młak zbliżonych do *Valeriano-Caricetum flavae* najwłaściwszym sposobem zapewnienia dobrego stanu siedliska jest użytkowanie kośne, przy całkowitym wyłączeniu wypasu i nie wykorzystywaniu przy koszeniu ciężkiego sprzętu mechanicznego powodującego naruszenie wierzchniej warstwy gleby. Obecnie część młak jest koszona w ramach koszeń areałów łąk wilgotnych, część jest wypasana niekiedy przy znacznej obsadzie zwierząt, a część pozostaje bez użytkowania. Zgodnie z Rozporządzeniem „rolno-środowiskowo-klimatycznym” (Dz. U. 2015 poz. 415) siedlisko to może być chronione w ramach PROW jako wariant 4.6. Torfowiska: poprzez koszenie powierzchni, na której występują odrośla drzew i krzewów, lub wycinanie tych odrosli co roku lub raz na 2 lata, (4.6.1. Torfowiska – wymogi obowiązkowe) koszenia: raz, dwa lub trzy razy w ciągu 5 lat zobowiązania, jednak nie częściej niż co dwa lata (4.6.2. Torfowiska – wymogi obowiązkowe i uzupełniające). Trzeba jednak pamiętać, że tylko 17 największych z 39 płatów młak może być chroniona jako odrębne siedlisko gdyż wsparciem mogą być objęte wyłączone działki rolne (wydzielenia o odmiennym sposobie użytkowania), których powierzchnia wynosi co najmniej 0,1 ha. Pozostałe młaki mniejsze niż 10 arów mogą być chronione w ramach większych kompleksów (jako tzw. niejednorodności) np. jako wariant 4.5. Półnaturalne łąki świeże (użytkowanie kośne) lub wariant 4.4. Półnaturalne łąki wilgotne (użytkowanie kośne).

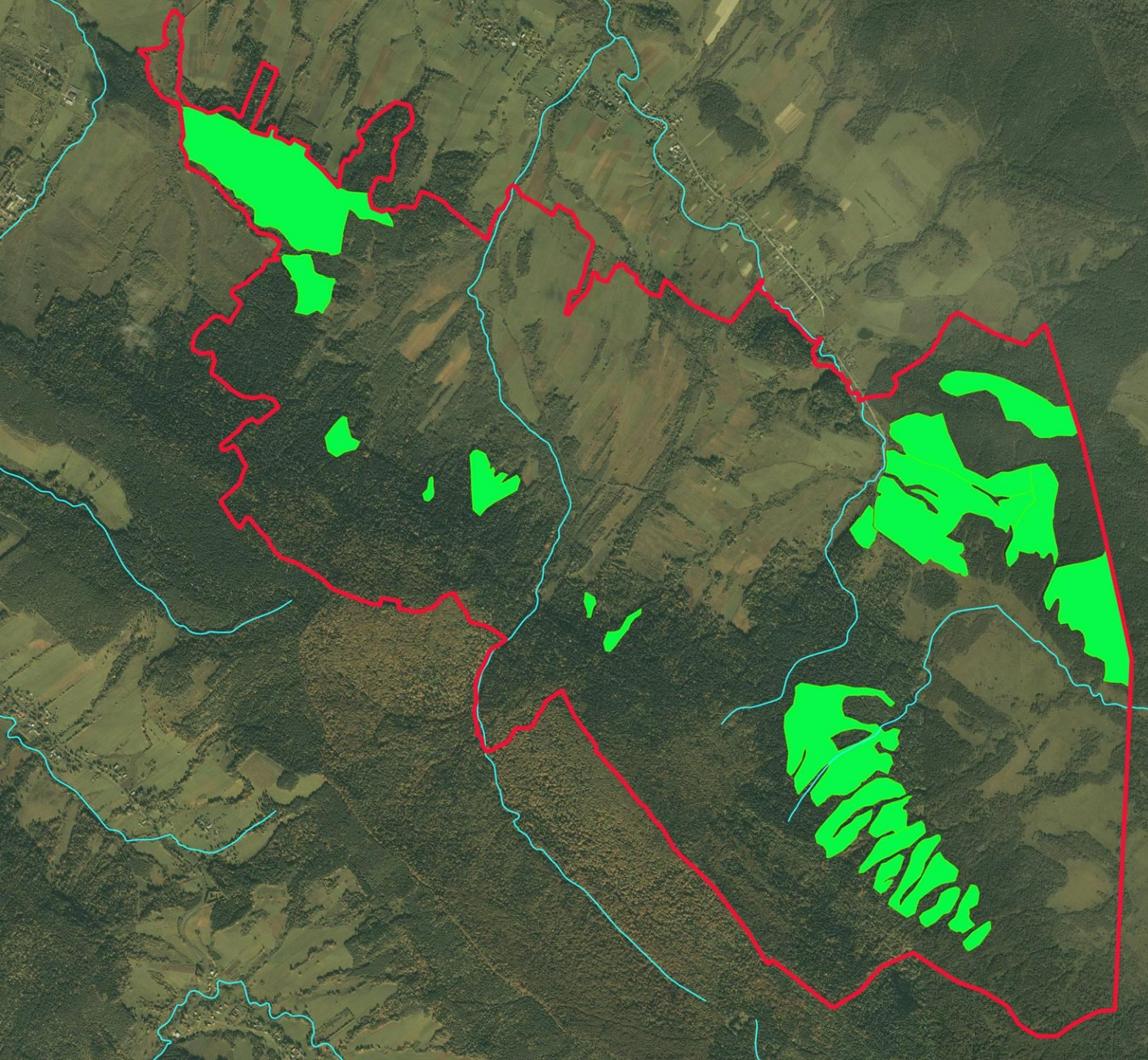
9110-3 jedliny mezotroficzne

Powierzch. (ha) wg WZS 2008	Powierzch. (ha) obecnie	Liczba płatów wg WZS 2008	Liczba płatów obecnie	Początek inventary- zacji	Koniec inventary- zacji
196,42	148,84	14	20	2015-05-18	2015-07-04

Wymagana liczba transektów monitoring. i liczba zdjęć	Wykonana liczba transektów monitoring. i liczba zdjęć
7 transektów monitoringu 21 zdjęć na transektach +19 poza transektami	8 transektów monitoringowych; 24 zdjęć na transektach +16 poza transektami

Świerkosz K. Reczyńska K., 2015: 9110 – kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*). W: Przewodniki metodyczne dla siedlisk przyrodniczych - część czwarta. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Warszawa.

9110

9110-3 jedliny mezotroficzne

Parametr stanu	Wskaźnik		Ocena ogólna
Powierzchnia FV	Zasoby siedliska w obszarze	FV	FV – Wskaźnik kardynalny - Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa i większość pozostałych wskaźników ocenione na FV. Wskaźniki związane z obecnością drzew martwych i biocenotycznych oceniono na: Martwe drewno (łącznie zasoby) 21,4 m ³ /ha – FV Martwe drewno wielkowymiarowe – 5,0 szt./ha, 38 % powierzchni w stanie FV – U1 Mikrosiedliska drzewne (drzewa biocenotyczne) – 20,6 szt./ha – FV Wysoki wsp. zmienności martwego drewna - 83% - błąd średni ± 4,0 m ³ /ha
	Trend powierzchni siedliska	FV	
	Fragmentacja	FV	
Struktura i funkcje FV	Charakterystyczna kombinacja florystyczna (*)	U1	
	Inwazyjne gatunki obce w podszybie i runie	FV	
	Ekspansywne gatunki rodzime w runie	U1	
	Struktura pionowa i przestrzenna roślinności	FV	
	Wiek drzewostanu (udział starodrzewu)	U1	
	Naturalne odnowienie drzewostanu	FV	
	Gatunki obce w drzewostanie (*)	FV	
	Martwe drewno (łącznie zasoby)	FV	
	Martwe drewno wielkowymiarowe	U1	
	Mikrosiedliska drzewne (drzewa biocenotyczne)	FV	
Inne zniekształcenia antropogeniczne w tym zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	U1		
Perspektywy ochrony FV	Skład drzewostanu	FV	
	Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska	XX	

- **zagrożenia istniejące**

- K04 - Międzygatunkowe interakcje wśród roślin

Przygłuszanie runa i odnowienia przez jeżynę gruczołową *Rubus hirtus*

- B02.06 - przerzedzenie warstwy drzew

Miejscami nadmierne przerzedzenie warstwy drzew skutkujące ekspansją jeżyny

- B07 - Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej

Miejscami duże zagęszczenie szlaków zrywkowych powodujące degradację runa i gleby

- **zagrożenia potencjalne**

- B02.04 – usuwanie martwych i umierających drzew

Intensywniejsze prowadzenie trzebieży oraz nasilone usuwanie martwych i obumierających drzew, może spowodować spadek ilości drzew martwych i biocenotycznych, których ilość obecnie przekracza stan uznany za właściwy o 7% (ogólne zasoby martwego drewna), 3% (mikrosiedliska drzewne tzw. drzewa biocenotyczne)

Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
<ul style="list-style-type: none"> •Utrzymanie istniejącej powierzchni siedliska (min. 148 ha) i utrzymanie stanu ochrony, poprzez zmniejszenie ekspansji jeżyny oraz zachowanie pożądanej ilości drzew martwych i tzw. biocenotycznych. Ograniczenie występowania zniekształceń antropogenicznych takich jak nadmierna gęstość szlaków zrywkowych, czy też zbyt intensywne przerzedzanie warstwy drzew. 	<ul style="list-style-type: none"> •Utrzymanie właściwego stanu ochrony FV w okresie realizacji PZO jest realne

Utrzymanie ładu czasowego i przestrzennego w realizacji rębni IVd m.in. poprzez: okres odnowienia ok. 50 lat z wykorzystaniem w odnowieniu kilku lat nasiennych, właściwie użytkowaną i zaprojektowaną sieć stałych szlaków zrywkowych (gęstość w odstępach co najwyżej 100-120 metrów, przebieg z unikaniem miejsc wilgotnych i podbagnionych), zaniechanie stosowania cięć przygotowawczych o charakterze powierzchniowych cięć częściowych; inicjowanie odnowienia na małych gniazdach (4-5 ary Jd, 5-10 ary Bk) rozmieszczonych w odpowiedniej gęstości (początkowo w odstępach co najmniej dwóch wysokości drzewostanu), wykorzystanie odnowienia naturalnego.

Ponadto w areale siedlisk 9110 i 9130 postuluje się:

wyłączenie z użytkowania drzewostanu w strefie minimum 40-50m wokół stanowisk bezlistu okrywowego *Buxbaumia viridis* i tajeży jednostronnej *Goodyera repens* i cennych gatunków owadów z załącznika nr II DS.;

wyłączenie z użytkowania drzewostanu w głęboko wciętych jarach z cennymi stanowiskami roślin naczyniowych, mchów i krasnorostu (ok. 5%-10 powierzchni 2 wydzieleń na północnych stokach Żukowa).

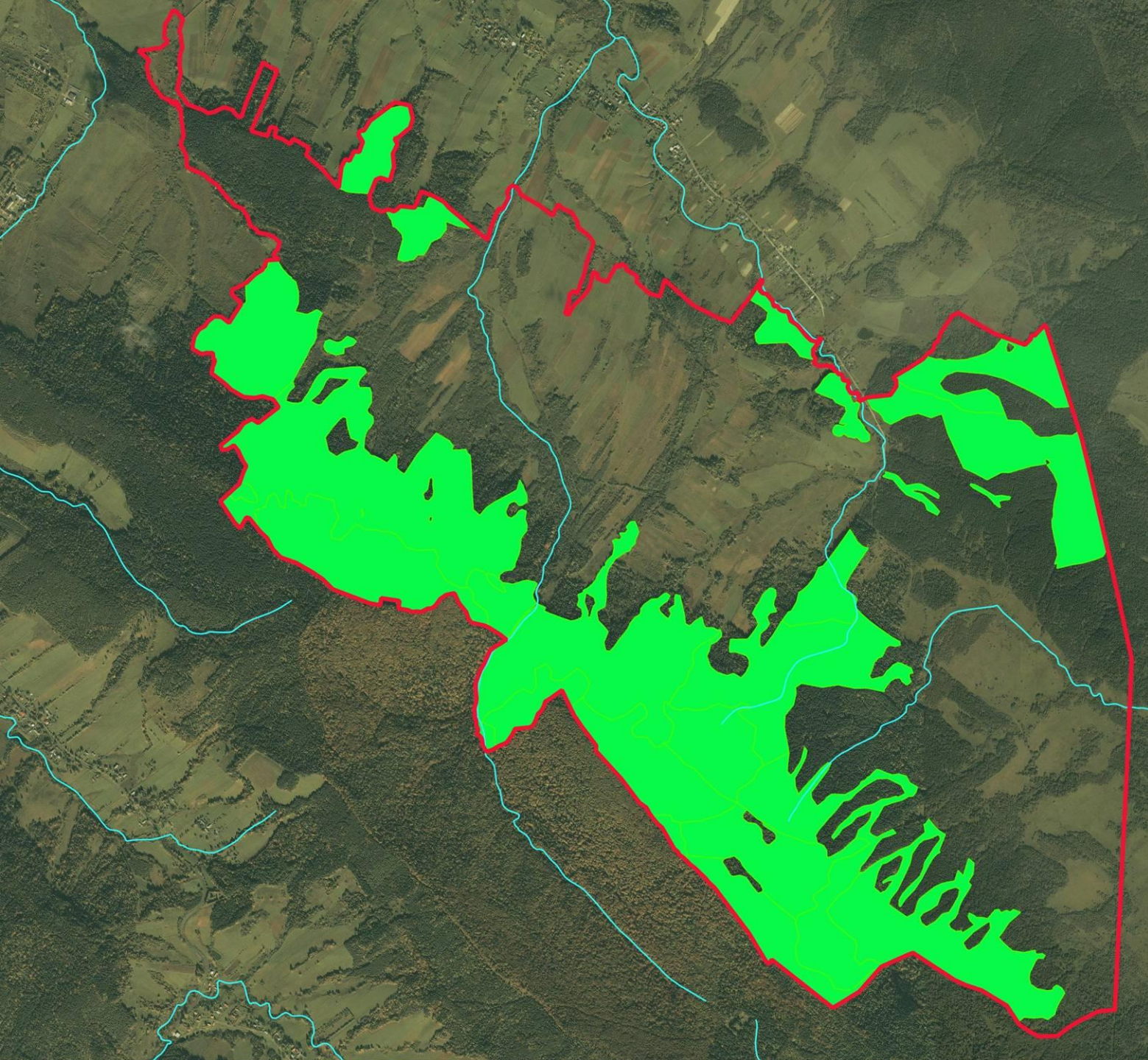
9130- żyzne buczyny

Powierzch. (ha) wg WZS 2008	Powierzch. (ha) obecnie	Liczba płatów wg WZS 2008	Liczba płatów obecnie	Początek inventary- zacji	Koniec inventary- zacji
416,47	438,74	33	25	2015-05-18	2015-07-11

Wymagana liczba transektów monitoring. i liczba zdjęć	Wykonana liczba transektów monitoring. i liczba zdjęć
7 transektów monitoring. 21 zdjęć na transektach monitoring. +21 dodatkowo	9 transektów monitoringowych; 27 zdjęć na transektach +17 poza transektami

Pawlaczyk P., 2015: 9130 – żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*). W: Przewodniki metodyczne dla siedlisk przyrodniczych - część czwarta. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Warszawa.

9130

Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena ogólna	
Powierzchnia FV	Zasoby siedliska w obszarze	FV	FV - Wskaźnik kardynalny - Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa i większość pozostałych wskaźników ocenione na FV Wskaźniki związane z obecnością drzew martwych i biocenotycznych oceniono na: Martwe drewno (łącznie zasoby) 25,7 m ³ /ha - FV Martwe drewno wielkowymiarowe – 6,1 szt./ha, ale 67 % powierzchni w stanie FV – U1 Mikrosiedliska drzewne (drzewa biocenotyczne) – 20,3 szt./ha – FV Wysoki <u>wsp. zmienności</u> <u>martwego drewna</u> - 83% - błąd średni ± 3,8 m ³ /ha
	Trend powierzchni siedliska	FV	
	Fragmentacja	FV	
Struktura i funkcje FV	Charakterystyczna kombinacja flor. (*)	FV	
	Skład drzewostanu (*)	FV	
	Struktura pionowa i przestrzenna fitocenozy	FV	
	Naturalne odnowienie drzewostanu	FV	
	Gatunki obce w drzewostanie	FV	
	Inwazyjne gatunki obce w podszybie i runie	FV	
	Martwe drewno (łącznie zasoby)	FV	
	Martwe drewno wielkowymiarowe	U1	
	Mikrosiedliska drzewne (drzewa biocenotyczne)	FV	
	Inne zniekształcenia w tym zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	FV	
	Stan kluczowych dla różnorodności biol. gatunków lokalnie typowych dla siedliska	FV	
Ekspansywne gatunki rodzime w runie	U1		
Wiek drzewostanu (obecność starodrzewu)	FV		
Perspektywy ochrony FV			

- **zagrożenia istniejące**

- K04 - Międzygatunkowe interakcje wśród roślin

Przygłuszanie runa i odnowienia przez jeżynę gruczołową *Rubus hirtus*

- B02.06 - przerzedzenie warstwy drzew

Miejscami nadmierne przerzedzenie warstwy drzew skutkujące ekspansją jeżyny

- B07 - Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej

Miejscami duże zagęszczenie szlaków zrywkowych powodujące degradację runa i gleby

- **zagrożenia potencjalne**

- B02.04 – usuwanie martwych i umierających drzew

Intensywniejsze prowadzenie trzebieży oraz nasilone usuwanie martwych i obumierających drzew, może spowodować spadek ilości drzew martwych i biocenotycznych, których ilość obecnie przekracza stan uznany za właściwy o 28% (ogólne zasoby martwego drewna), 1% (mikrosiedliska drzewne tzw. drzewa biocenotyczne)

Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
<ul style="list-style-type: none"> •Utrzymanie istniejącej powierzchni siedliska (min 438 ha) i utrzymanie stanu ochrony, poprzez zmniejszenie ekspansji jeżyny oraz zachowanie pożądanej ilości drzew martwych i tzw. biocenotycznych. Ograniczenie występowania zniekształceń antropogenicznych takich jak nadmierna gęstość szlaków zrywkowych, czy też zbyt intensywne przerzedzanie warstwy drzew. 	<ul style="list-style-type: none"> •Utrzymanie właściwego stanu ochrony FV w okresie realizacji PZO jest realne

Utrzymanie ładu czasowego i przestrzennego w realizacji rębni IVd m.in. poprzez: okres odnowienia ok. 50 lat z wykorzystaniem w odnowieniu kilku lat nasiennych, właściwie użytkowaną i zaprojektowaną sieć stałych szlaków zrywkowych (gęstość w odstępach co najwyżej 100-120 metrów, przebieg z unikaniem miejsc wilgotnych i podbagnionych), zaniechanie stosowania cięć przygotowawczych o charakterze powierzchniowych cięć częściowych; inicjowanie odnowienia na małych gniazdach (4-5 ary Jd, 5-10 ary Bk) rozmieszczonych w odpowiedniej gęstości (początkowo w odstępach co najmniej dwóch wysokości drzewostanu), wykorzystanie odnowienia naturalnego.

Ponadto w areale siedlisk 9110 i 9130 postuluje się:

wyłączenie z użytkowania drzewostanu w strefie minimum 40-50m wokół stanowisk bezlistu okrywowego *Buxbaumia viridis* i tajeży jednostronnej *Goodyera repens* i cennych gatunków owadów z załącznika nr II DS.;

wyłączenie z użytkowania drzewostanu w głęboko wciętych jarach z cennymi stanowiskami roślin naczyniowych, mchów i krasnorostu (ok. 5%-10 powierzchni 2 wydzieleń na północnych stokach Żukowa).

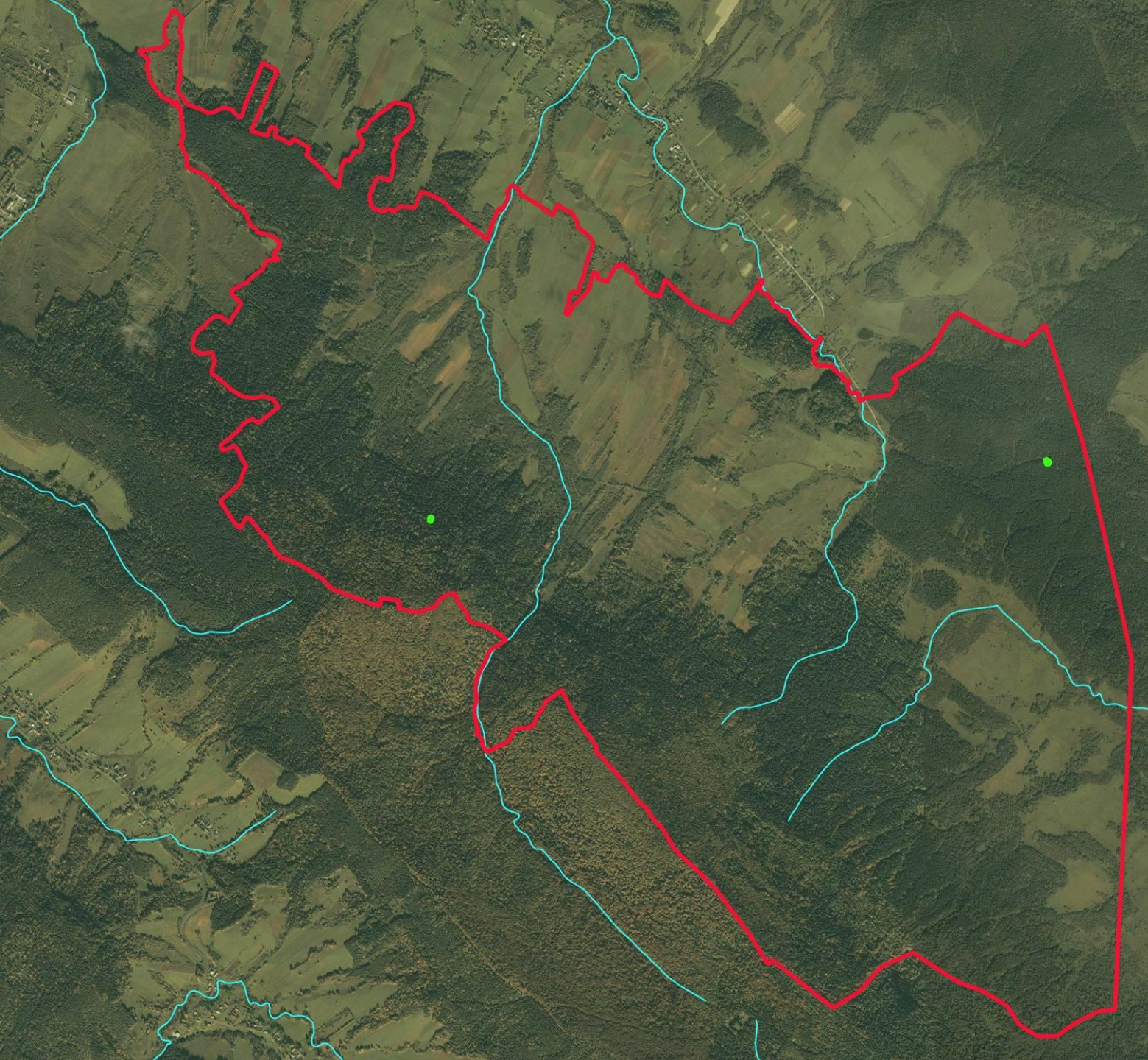
9180 - Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach (*Tilio platyphyllis-Acerion pseudoplatani*)

Powierzch. (ha) wg WZS 2008	Powierzch. (ha) obecnie	Liczba płatów wg WZS 2008	Liczba płatów obecnie	Początek inwentaryzacji	Koniec inwentaryzacji
-	0,08	-	2	2015-06-27	2015-07-18

Wymagana liczba transektów monitoring. i liczba zdjęć	Wykonana liczba transektów monitoring. i liczba zdjęć
Siedlisko nie zaplanowane do objęcia monitoringiem gdyż nie podawane w SDF	2 transekty monitoringowe; 2 zdjęcia na transektach

Świerkosz K, Bodziarczyk J. 2010: 9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach (*Tilio platyphyllis-Acerion pseudoplatani*). W: Przewodniki metodyczne dla siedlisk przyrodniczych. Część I. Biblioteka Monitoringu Środowiska. Mróz W. (red.): 199-215. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Warszawa

9180

9180 - Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach (*Tilio platyphyllis-Acerion pseudoplatani*)

Parametr stanu	Wskaźnik		Ocena ogólna
Powierzchnia FV	Zasoby siedliska w obszarze	FV	FV – Bardzo niewielkie kilkuarowe płyty siedliska o dobrze zachowanych strukturze i funkcjach są cennym uzupełnieniem różnorodności biocenotycznej siedlisk.
	Trend powierzchni siedliska	FV	
	Fragmentacja	FV	
Struktura i funkcje FV	Gatunki charakterystyczne (*)	FV	
	Gatunki dominujące	FV	
	Obce gatunki inwazyjne (*)	FV	
	Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	FV	
	Gatunki ziołoroślowe i nitrofilne	FV	
	Struktura drzewostanu (*)	FV	
	Pionowa struktura roślinności	U1	
	Gatunki obce w drzewostanie (*)	FV	
	Naturalne odnowienie drzewostanu	FV	
	Przekształcenia związane z użytkowaniem	FV	
Perspektywy ochrony FV			

9180 - Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach (*Tilio platyphyllis-Acerion pseudoplatani*)

- zagrożenia potencjalne

- B02.02 – wycinka lasu

Usunięcie drzewostanu np. w wyniku rębni powoduje zmianę warunków świetlnych i wilgotnościowych, co w efekcie powoduje degradację tego wrażliwego siedliska

9180 - Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach (*Tilio platyphyllis-Acerion pseudoplatani*)

Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
•Utrzymanie istniejących płatów (min. 0,08 ha) i właściwego stanu ochrony, poprzez wyłączenie z gospodarki leśnej wraz z otaczającą strefą buforową. Zachowanie naturalnej dynamiki siedliska	•Utrzymanie właściwego stanu ochrony FV w okresie realizacji PZO jest realne

Optymalnym sposobem ochrony jest modyfikacja gospodarki leśnej poprzez wyłączenie z użytkowania drzewostanu w płacie siedliska i w strefie buforowej minimum 40-50 metrów.

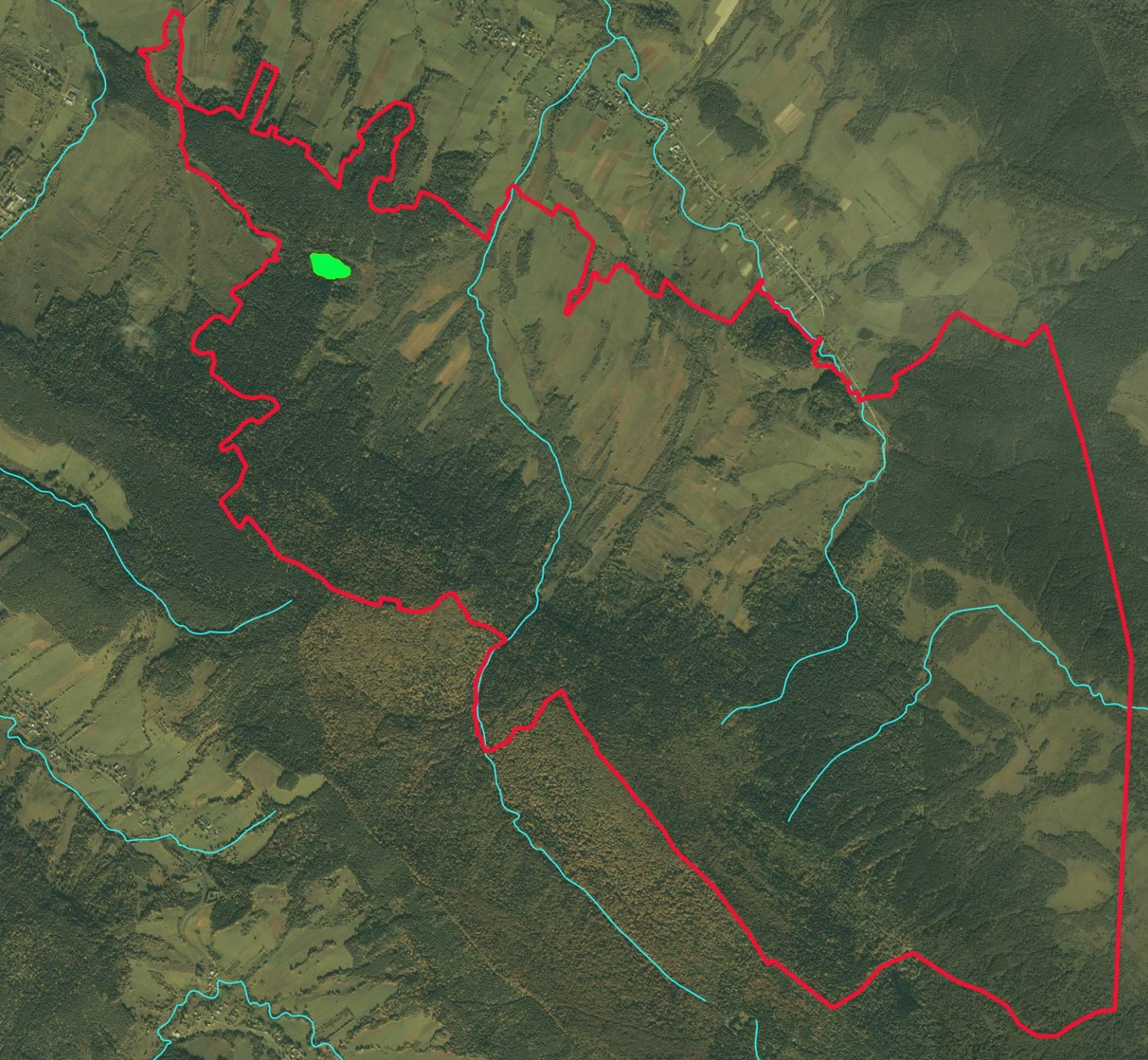
91D0 - bory bagienne

Powierzch. (ha) wg WZS 2008	Powierzch. (ha) obecnie	Liczba płatów wg WZS 2008	Liczba płatów obecnie	Początek inventary- zacji	Koniec inventary- zacji
0,95	1,65	1	1	2015-06-12	2015-06-12

Wymagana liczba transektów monitoring. i liczba zdjęć	Wykonana liczba transektów monitoring. i liczba zdjęć
1 transekt monitoringowy 3 zdjęcia na transektach	1 transekt monitoringowy 3 zdjęcia na transektach

Pawlaczyk P., 91D0 Bory i lasy bagienne. W: Przewodniki metodyczne dla siedlisk przyrodniczych. Część I. Biblioteka Monitoringu Środowiska. Mróz W. (red.) (wraz z modyfikacją z 2012 roku).: 216-235. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Warszawa.

91D0

Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena ogólna
Powierzchnia FV	Zasoby siedliska w obszarze	
	Trend powierzchni siedliska	FV
	Fragmentacja	FV
Struktura i funkcje FV	Gatunki charakterystyczne (*)	FV
	Gatunki dominujące	FV
	Obce gatunki inwazyjne (*)	FV
	Gatunki ekspansywne roślin zielnych	FV
	Stopień uwodnienia (*)	FV
	Wiek drzewostanu (obecność starodrzewu)	U1
	Gatunki obce w drzewostanie (*)	FV
	Gatunki obce ekologicznie w drzewostanie	FV
	Martwe drewno wielkowymiarowe (leżące lub stojące > 3 m długości i >30 cm średnicy)	FV
	Naturalne odnowienie drzewostanu	U1
	Gatunki torfowców (*)	FV
	Występowanie i stan populacji charakterystycznych krzewinek	U1
	Pionowa struktura roślinności	FV
	Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	FV
Inne zniekształcenia	FV	
Perspektywy ochrony FV		

FV –
Jeden płat siedliska
dobrze zachowany i
o dobrych
perspektywach
ochrony

- **zagrożenia istniejące**
- K02 - Ewolucja biocenotyczna, sukcesja
Ewolucja biocenotyczna ekspansja borówki czarnej, sukcesja kierunku jedlin (na okrajkach)
- F04.02 - Zbieractwo grzybów, porostów, jagód itp.)
Wydeptywanie roślinności przez zbieraczy borówek
- **zagrożenia potencjalne**
- M01.02 - Susze i zmniejszenie opadów
Zmiany o charakterze globalnym w tym: powtarzające się okresy susz i zmniejszająca się wielkość opadów

Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
<ul style="list-style-type: none"> •Utrzymanie istniejącego płątu (min 1,65 ha wraz z obszarem przejściowego okrajka) i właściwego stanu ochrony 	<ul style="list-style-type: none"> •Utrzymanie właściwego stanu ochrony FV w okresie realizacji PZO jest realne. Zagrożeniem mogą być zmiany o charakterze globalnym w tym: powtarzające się okresy susz i zmniejszająca się wielkość opadów.

Optymalnym sposobem ochrony jest modyfikacja gospodarki leśnej poprzez wyłącznie z użytkowania drzewostanu w płacie siedliska i strefie okrajka. Warto podjąć staranie o utworzenie rezerwatu zaprojektowanego w programie ochrony przyrody PUL Nadleśnictwa Ustrzyki Dolne.

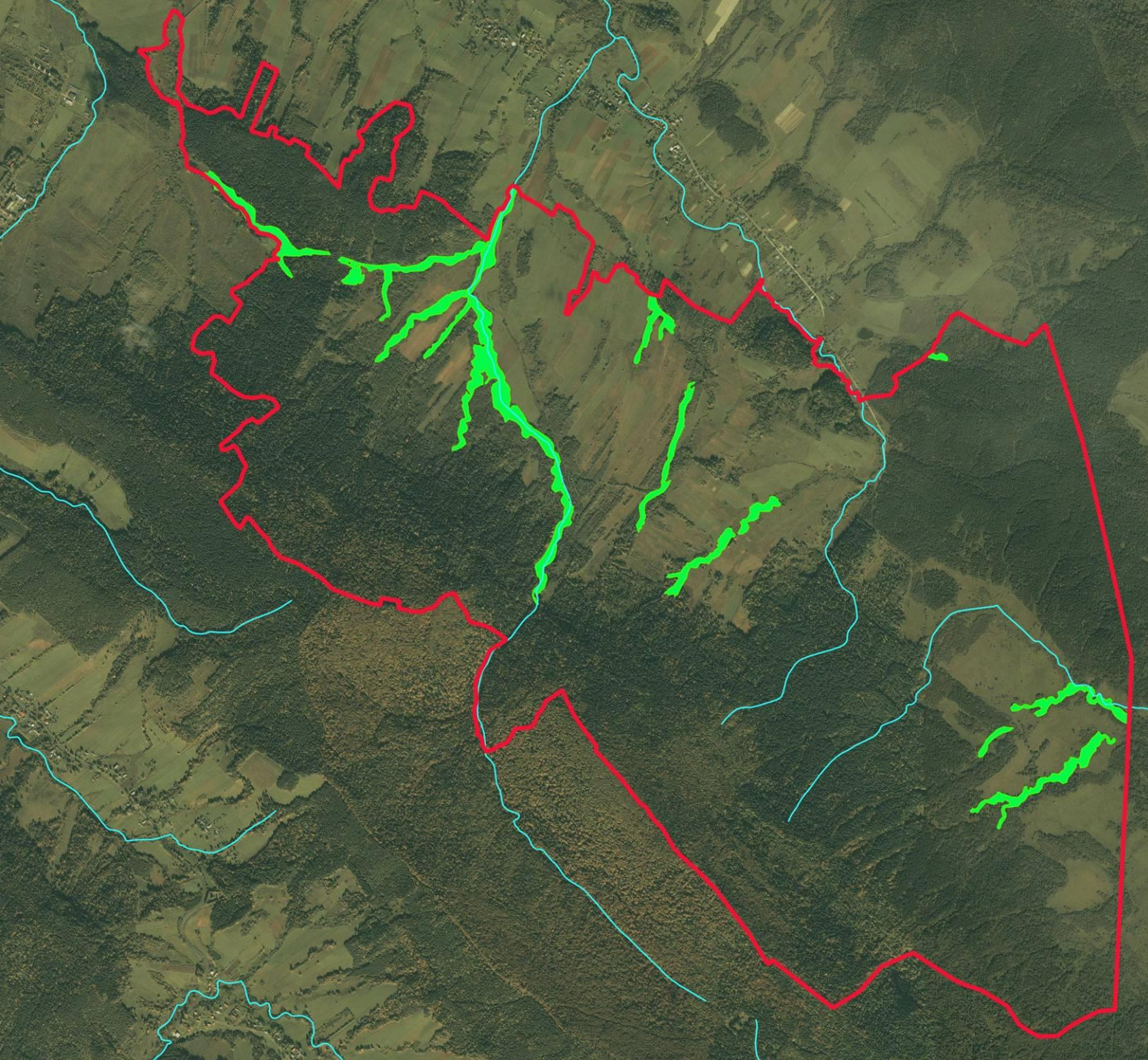
91E0 - lasy łągowe (łąg podgórski i olszyna bagienna)

Powierzch. (ha) wg WZS 2008	Powierzch. (ha) obecnie	Liczba płatów wg WZS 2008	Liczba płatów obecnie	Początek inventary- zacji	Koniec inventary- zacji
42.19	33,37	30	13	2015-05-18	2015-07-10

Wymagana liczba transektów monitoring. i liczba zdjęć	Wykonana liczba transektów monitoring. i liczba zdjęć
6 transektów monitoring. 18 zdjęć na transektach monitoringowych	6 transektów monitoring. 18 zdjęć na transektach monitoringowych

Pawlaczyk P., 2010: 91E0 łągi wierzbowe, topolowe olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe). W: Przewodniki metodyczne dla siedlisk przyrodniczych. Część I. Biblioteka Monitoringu Środowiska. Mróz W. (red.) (wraz z modyfikacją z 2012 roku).: 236-254. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Warszawa.

91E0

91E0 - lasy łąkowe (łąg podgórski i olszyna bagienna)

Parametr stanu	Wskaźnik		Ocena ogólna
Powierzchnia U1	Zasoby siedliska w obszarze	FV	U2 - Łęgi w obszarze reprezentowane są przez olszynę karpacką <i>Alnetum incanae</i> , olszynę bagienną <i>Caltho-Alnetum</i> i zadrzewienia ze związku <i>Alno-Ulmion</i> . Wszystkie mają pochodzenie sukcesyjne, stąd też ich stosunkowo młody wiek oraz ograniczone zasoby martwego drewna wielkowymiarowego (mniej niż 1 szt./ha), a także nietypowy niekiedy skład drzewostanu.
	Trend powierzchni siedliska	U1	
	Fragmentacja	FV	
Struktura i funkcje U2	Gatunki charakterystyczne (*)	FV	
	Gatunki dominujące (*)	U1	
	Gatunki obce geograficznie w d.-stanie	FV	
	Inwazyjne gatunki obce w podsz. i runie (*)	FV	
	Ekspansywne gatunki rodzime w runie	FV	
	Martwe drewno	U1	
	Martwe drewno wielkowymiarowe (*)	U2	
	Naturalność koryta rzecznoego	FV	
	Reżim wodny w tym rytm zalewów (*)	FV	
	Wiek drzewostanu	U1	
	Pionowa struktura roślinności	FV	
	Naturalne odnowienie drzewostanu	U1	
Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	FV		
Inne zniekształcenia	U1		
Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych	XX		
Perspektywy ochrony U1			

- **zagrożenia istniejące**

- K04.05 - Szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)

Zalanie części siedliska przez rozlewiska bobrowe. Usuwanie drzewostanu przez bobry

- A10.01 – usuwanie żywopłotów i zagajników lub roślinności karłowatej

Usuwanie drzew z łągów o charakterze zadrzewień śródpolnych i zmiana charakteru użytkowania

91E0 - lasy łągowe (łąg podgórski i olszyna bagienna)

Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
<ul style="list-style-type: none">•Utrzymanie istniejącej powierzchni siedliska (min. 33 ha) i naturalnych procesów związanych z dynamiką zbiorowisk z kręgu sukcesyjnego lasów łągowych, w tym również wynikających z działalności bobrów. Poprawa stanu ochrony, poprzez wyłączenie z gospodarki leśnej w przypadku zespołu olszyny bagiennej <i>Caltho-Alnetum</i> lub czynną ochronę części siedliska o charakterze zadrzewień przypotokowych i zbiorowisk zbliżonych do olszyny karpackiej <i>Alnetum incanae</i> (przebudowa i wzbogacanie składu gatunkowego drzewostanu w gatunki charakterystyczne dla łągów).	<ul style="list-style-type: none">•Osiągnięcie właściwego stanu ochrony FV w perspektywie 10 lat jest niemożliwe z uwagi na wolne tempo reakcji ekosystemów leśnych na wprowadzone zmiany.

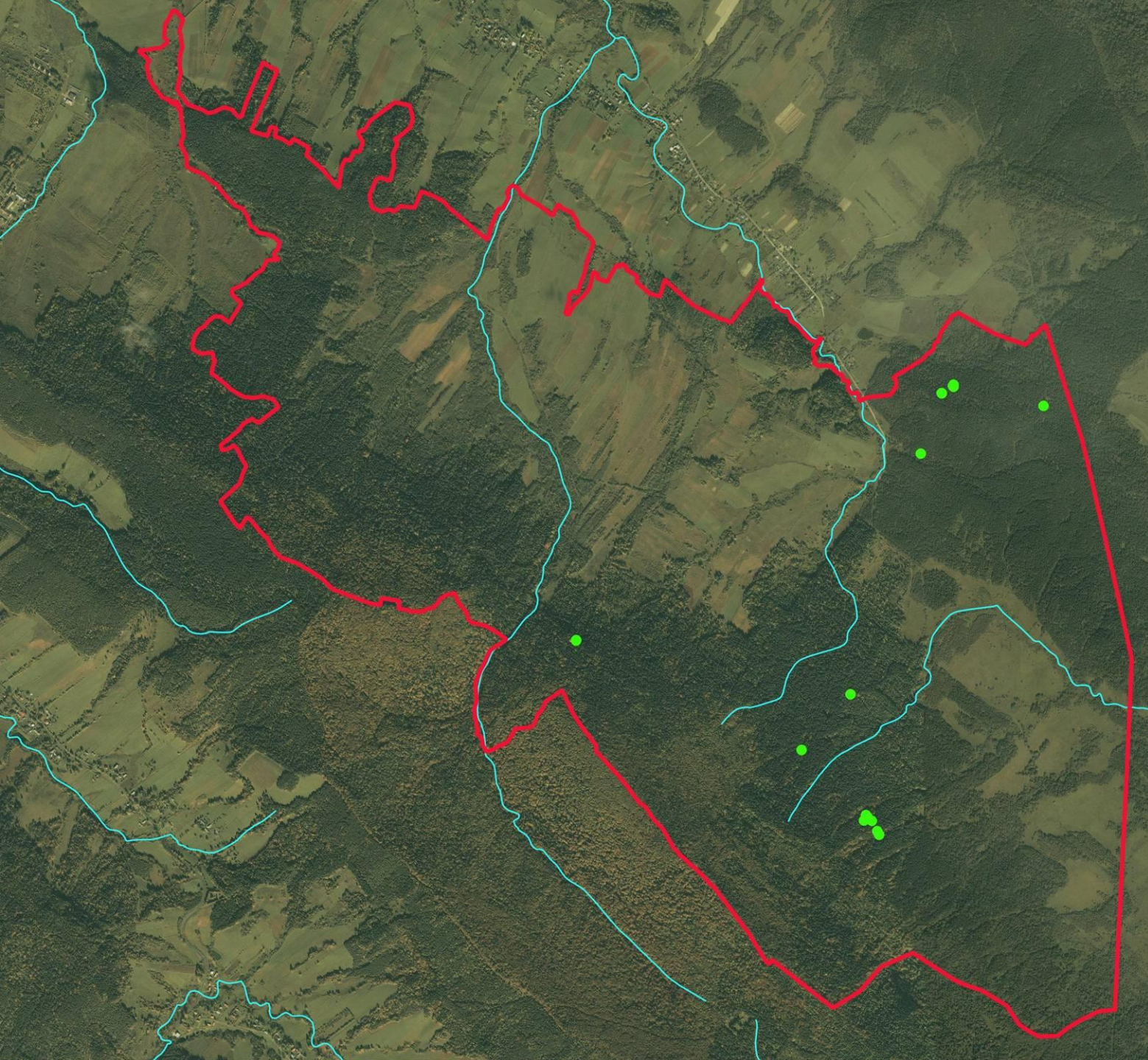
W przypadku zespołu olszyny bagiennej *Caltho-Alnetum* optymalnym sposobem ochrony będzie wyłączenie z gospodarki leśnej lub z wycinki zadrzewień w przypadku gruntów nominalnie nieleśnych. W przypadku części siedliska o charakterze zadrzewień przypotokowych i zbiorowisk zbliżonych do olszyny karpackiej *Alnetum incanae*, z uwagi na przedplonowy i niedostosowany do siedliska drzewostan wskazana jest przebudowa i wzbogacanie składu gatunkowego drzewostanu w gatunki charakterystyczne dla łągów. Należy również podjąć starania, aby przeprowadzić aktualizację mapy użytkowania gruntów, aby uwzględnić zmiany w zakresie powierzchni leśnej, co w konsekwencji zabezpieczyłoby istniejące łągi przed wylesieniem.

1386 Bezlist okrywowy *Buxbaumia viridis*

Gatunek nie podawany w SDF. W ramach prac nad PZO dla obszaru w 2015 r. dokonano weryfikacji danych zebranych przez Fundację Dziedzictwo Przyrodnicze o występowaniu 2 stanowisk bezlistu okrywowego *Buxbaumia viridis* (przekazane w formie wykazu współrzędnych stanowisk, na których stwierdzono bezlist okrywowy). Potwierdzono 1 stanowisko, na drugim nie odnaleziono sporogonów. Ponadto odnaleziono 8 innych stanowisk (pojedynczych kłód ze sporogonami lub ich skupień oddalonych przynajmniej 50 metrów). W sumie odnaleziono około 150 sporogonów mszaka na kilkunastu kłodach. Prace inwentaryzacyjne prowadzono między 20.06.2015, a 18.07.2015.

1386

1386 Bezlist okrywowy *Buxbaumia viridis*

- **zagrożenia potencjalne**
- B02.02 –usunięcie drzewostanu np. w wyniku rębni
Usunięcie drzewostanu np. w wyniku rębni powoduje zmianę warunków świetlnych i wilgotnościowych, niekorzystną dla perspektyw zachowania gatunku

1386 Bezlist okrywowy *Buxbaumia viridis*

Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
•Utrzymanie w odpowiednim stanie, poprzez wyłączenie z użytkowania siedlisk bezlistu na 9 znanych stanowiskach. Poszukiwanie nowych stanowisk.	•Przy obecnym stanie wiedzy niemożliwe do oszacowania

wyłączenie z użytkowania drzewostanu w strefie minimum 40-50m wokół stanowisk bezlistu okrywowego *Buxbaumia viridis*

1059 Modraszek telejus *Maculinea teleius* i 1061 Modraszek nausitous *Maculinea nausithous*

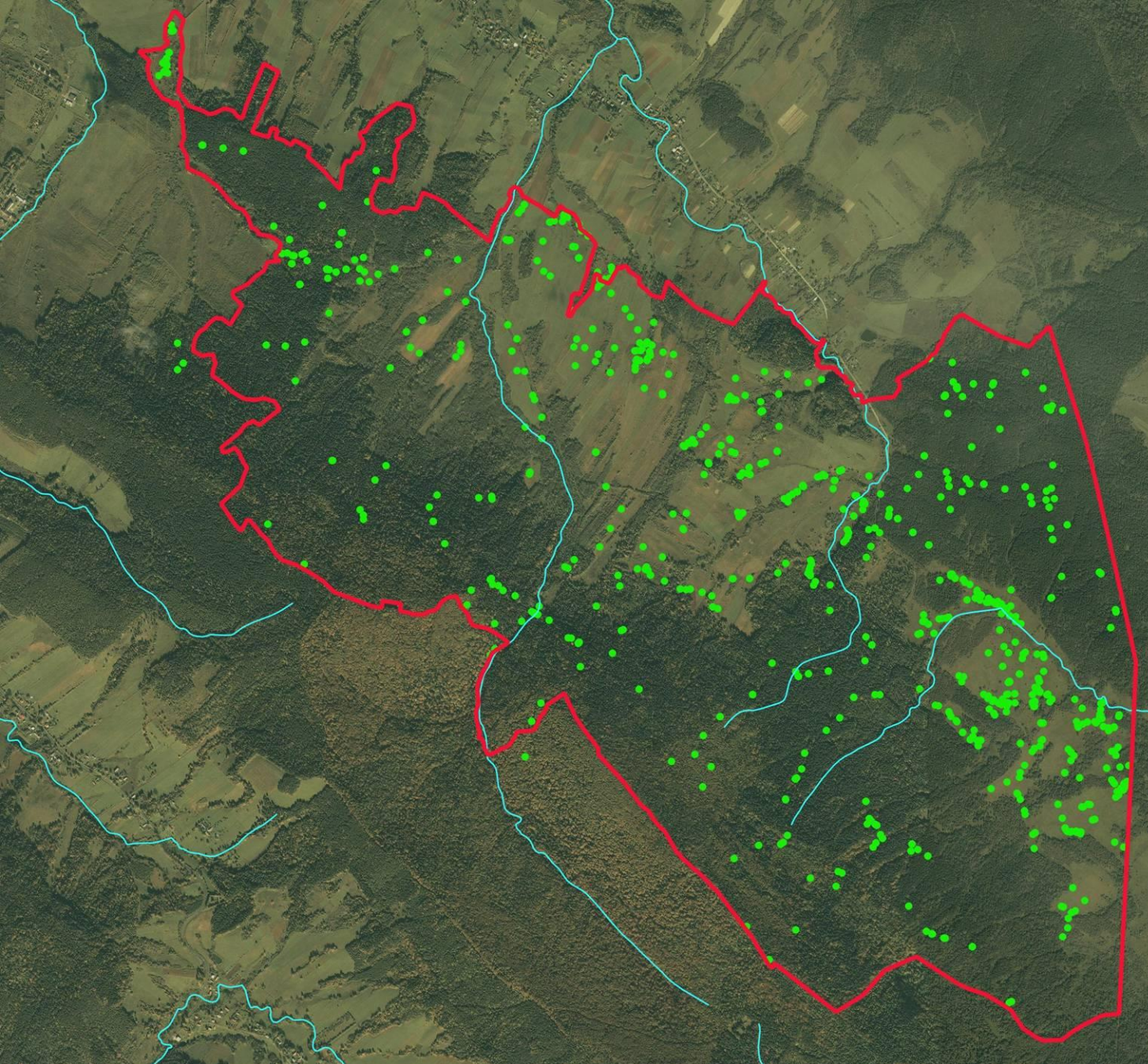
Gatunki nowe dla obszaru nie wykazywane w SDF. Odnalezione na 1 stanowisku przez S. Kucharzyka 18.07.2015 r. podczas inwentaryzacji siedlisk łąkowych w płacie łąki świeżej ze znaczącym udziałem krwiściągu lekarskiego *Sanguisorba officinalis*

Inwentaryzacja gatunków roślin objętych ochroną gatunkową

- Zgodnie z wymaganiami SIWZ odnotowano za pomocą odbiornika GPS 1014 stwierdzeń (stanowisk) 55 roślin objętych ochroną gatunkową na mocy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409). Za stanowiska uznawano miejsca występowania rośliny oddalone przynajmniej 30-40 metrów. Jednak w przypadku niektórych rzadkich gatunków (jak np. *Buxbaumia viridis*, *Veratrum lobelianum*, *Ledum palustre*, *Carlina acaulis*) odstąpiono od tej zasady inwentaryzując położenie skrajnych osobników w obrębie stanowiska (stąd też faktyczna liczba stanowisk jest mniejsza niż liczba stwierdzeń).

**Inwentary-
zacja
gatunków
roślin
objętych
ochroną
gatunkową**

Inwentaryzacja gatunków roślin objętych ochroną gatunkową

L.p.	Nazwa łacińska	Nazwa polska
1	<i>Aruncus dioicus</i>	Parzydło leśne
2	<i>Atropa belladonna</i>	Pokrzyk wilcza-jagoda
3	<i>Aulacomnium palustre</i>	Próchniczek błotny
4	<i>Bazzania trilobata</i>	Biczyca trójwrębna
5	<i>Blechnum spicant</i>	Podrzeń żebrowiec
6	<i>Buxbaumia viridis</i>	Bezlist okrywowy
7	<i>Calliergonella cuspidata</i>	Mokradłoszka zaostrowana
8	<i>Carlina acaulis</i>	Dziwięcśl bezłodygowy
9	<i>Centaurium erythraea</i>	Centuria pospolita (C. zwyczajna)
10	<i>Climacium dendroides</i>	Drabik drzewkowaty
11	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	Kukułka (Storczyk) Fuchsa
12	<i>Dactylorhiza majalis</i>	Kukułka (Storczyk) szerokolistna
13	<i>Daphne mezereum</i>	Wawrzynek wilczelyko
14	<i>Dicranum scoparium</i>	Widłoząb miotlasty
15	<i>Epipactis atrorubens</i>	Kruszczyk rdzawoczerwony
16	<i>Epipactis helleborine</i>	Kruszczyk szerokolistny
17	<i>Epipactis palustris</i>	Kruszczyk błotny
18	<i>Epipactis purpurata</i>	Kruszczyk siny
19	<i>Galanthus nivalis</i>	Śnieżyczka przebiśnieg
20	<i>Gentiana asclepiadea</i>	Goryczka trojeściowa (G. trojeściowata)

Inwentaryzacja gatunków roślin objętych ochroną gatunkową

L.p.	Nazwa łacińska	Nazwa polska
21	<i>Goodyera repens</i>	Tajęża jednostronna
22	<i>Gymnadenia conopsea</i>	Gółka długoostrogowa
23	<i>Hildenbrandia rivularis</i>	Hildenbrandia rzeczna
24	<i>Huperzia selago</i>	Wroniec widlasty (Widłak wroniec)
25	<i>Hylocomium splendens</i>	Gajnik Isniący
26	<i>Ledum palustre</i>	Bagno zwyczajne
27	<i>Leucobryum glaucum</i>	Bielistka siwa
28	<i>Lilium martagon</i>	Lilia złotogłów
29	<i>Listera ovata</i>	Listera jajowata
30	<i>Lycopodium annotinum</i>	Widłak jałowcowaty
31	<i>Lycopodium clavatum</i>	Widłak goździsty
32	<i>Menyanthes trifoliata</i>	Bobrek trójlistkowy
33	<i>Moneses uniflora</i>	Gruszczyk (Gruszczyka) jednokwiatowy
34	<i>Neottia nidus-avis</i>	Gnieźnik leśny
35	<i>Plagiochila asplenioides</i>	Skosatka zanokcicowata
36	<i>Platanthera bifolia</i>	Podkolan biały
37	<i>Pleurozium schreberi</i>	Rokietnik pospolity
38	<i>Polystichum aculeatum</i>	Paprotnik kolczysty
39	<i>Polystichum braunii</i>	Paprotnik Brauna

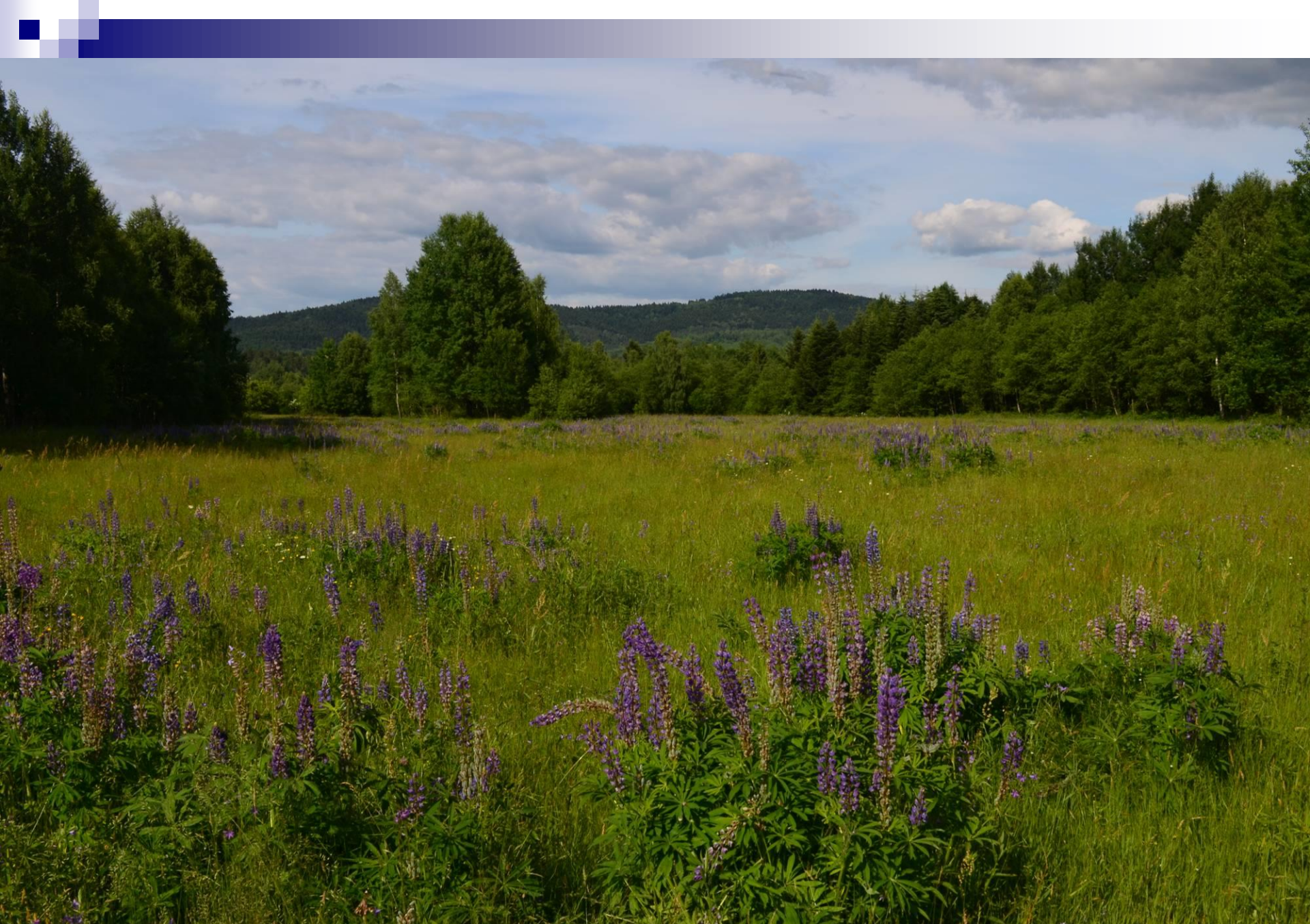
Inwentaryzacja gatunków roślin objętych ochroną gatunkową

L.p.	Nazwa łacińska	Nazwa polska
40	<i>Polytrichum commune</i>	Płonnik pospolity
41	<i>Primula elatior</i>	Pierwiosnek (Pierwiosnka) wyniosły
42	<i>Pyrola minor</i>	Gruszyczka mniejsza
43	<i>Pyrola rotundifolia</i>	Gruszyczka okrągłolistna
44	<i>Ranunculus lingua</i>	Jaskier wielki
45	<i>Rhytidiadelphus squarrosus</i>	Fałdownik nastroszony
46	<i>Rhytidiadelphus triquetrus</i>	Fałdownik trzyczędkowy
47	<i>Scilla bifolia</i>	Cebulica dwulistna (Oszloch)
48	<i>Sphagnum fallax</i>	Torfowiec kończysty
49	<i>Sphagnum girgensohnii</i>	Torfowiec Girgensohna
50	<i>Sphagnum magellanicum</i>	Torfowiec magellański
51	<i>Sphagnum squarrosum</i>	Torfowiec nastroszony
52	<i>Thuidium tamariscinum</i>	Tujowiec tamaryszkowy
53	<i>Tomentypnum nitens</i>	Błyszczce włoskowate
54	<i>Trichocolea tomentella</i>	Rzęsienica kutnerowata
55	<i>Veratrum lobelianum</i>	Ciemniżyca (Ciemierzyca) zielona

Inwentaryzacja obcych gatunków inwazyjnych

- Na terenie obszaru Natura 2000 PLH180026 Moczary stwierdzono 1 gatunek z wymieniony w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2011 r. w sprawie listy roślin i zwierząt gatunków obcych, które w przypadku uwolnienia do środowiska naturalnego mogą zagrozić gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym (Dz. U. z dnia 4 października 2011 r.) to jest 1 osobnik barszczu Mantegazziego (barszcz kaukaski) *Heracleum mantegazzianum*
- Ponadto w warstwie poligonowej i punktowej przekazano dodatkowo rozmieszczenie łąbinu trwałego (*Lupinus polyphyllus* L.) , który co prawda nie jest rośliną z powyższej listy jest jednak uważany za gatunek inwazyjny.

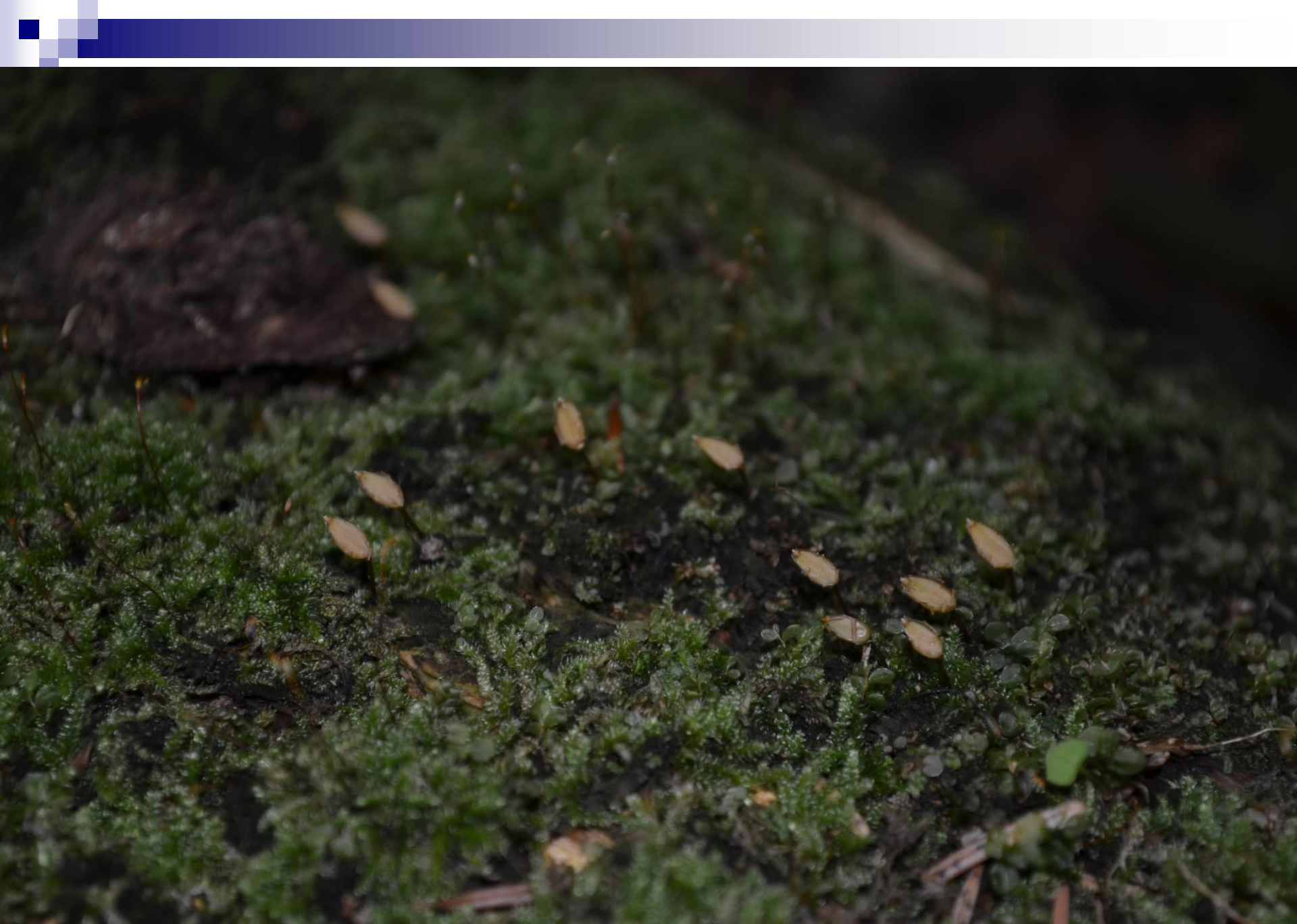
Projekt weryfikacji SDF obszaru

Zapis SDF	Propon. zapis SDF	Uzasadnienie do zmiany
Siedlisko 6230 D,-,-,-	Siedlisko 6230 C,C,C,C,	Siedlisko wymienione dotychczas w SDF z oceną reprezentatywności D. W świetle danych monitoringowych dotyczących znaczącego spadku powierzchni siedliska w Karpatach oraz znaczącego obniżenia wskaźników dotyczących stanu zachowania, należy uznać, że powierzchnia (1,14 ha) i stan bliźniczysk w ostoi Moczary daje podstawy do oceny reprezentatywności jako „C” i uznania za przedmiot ochrony.
Siedlisko 6430 C,C,B,C	Siedlisko 6430 C,C,C,C,	Znaczna część płatów zakwalifikowanych w pracach WZR jako siedlisko 6430 (położone w sąsiedztwie cieków szuwaru turzycowe, ziołorośla z wiązówką błotną, zespół sitowia leśnego), nie spełnia wymogów kwalifikacyjnych opisanych w podręcznikach monitoringu siedlisk GIOŚ. Odnalezione płaty cechuje nietypowa struktura i składa gatunkowy (obniżenie oceny Stan zachowania).
Siedlisko 7140 B,C,B,B	Siedlisko 7140 C,C,B,B,	Siedlisko w obszarze Moczary wykształcone nietypowo w stosunku do wzorca określonego w podręcznikach monitoringu GIOŚ (niewielki udział mchów) stąd konieczność obniżenia oceny stopnia reprezentatywności.
Siedlisko 7220 -,-,-,-	Siedlisko 7220 D,-,-,D,	Siedlisko nowo odnalezione w obszarze Moczary, nieuwzględnione w SDF.

Projekt weryfikacji SDF obszaru

Zapis SDF	Propon. zapis SDF	Uzasadnienie do zmiany
Siedlisko 7230 B,C,A,A	Siedlisko 7230 B,C,B,B,	Stopień zachowania struktury i funkcji siedliska w obszarze Moczary w stosunku do wzorca określonego w podręcznikach monitoringu GIOŚ (niewielki udział mchów) oceniono na U1 stąd konieczność obniżenia oceny tego parametru i oceny ogólnej.
Siedlisko 9110 A,C,B,B	Siedlisko 9110 B,C,B,B,	Siedlisko w obszarze Moczary wykształcone w stopniu dobrym (apofityzacja runa na części płatów) stąd konieczność obniżenia oceny stopnia reprezentatywności ze stopnia doskonałego na dobry.
Siedlisko 9180 -, -, -, -	Siedlisko 9180 B,C,B,C,	Siedlisko nowo odnalezione w obszarze Moczary, nie uwzględnione w SDF.
Siedlisko 91D0 B,C,C,C	Siedlisko 91D0 B,C,B,B,	Stopień zachowania struktury i funkcji siedliska w obszarze Moczary w stosunku do wzorca określonego w podręcznikach monitoringu GIOŚ oceniono na FV stąd konieczność podniesienia oceny tego parametru i oceny ogólnej.
1386 Bezlist okrywowy <i>Buxbaumia viridis</i> -, -, -, -	1386 Bezlist okrywowy <i>Buxbaumia viridis</i> C,B,C,C	Gatunek nowo odnaleziony w obszarze Moczary, nieuwzględniony w SDF. Dotychczasowe stwierdzenie na 9 stanowiskach, kilkunastu kłodach w liczbie 150 sporogonów jest znaczące w skali Karpat.

Wskazania do dokumentów planistycznych

Dokumentacja planistyczna	Wskazania do zmian w dokumentach planistycznych niezbędne do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 (Art. 28 ust 10 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody)
Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta i gminy Ustrzyki Dolne (uchwała Rady Miejskiej Nr XXVII/204/2000 z dnia 27 czerwca 2000 r., z późn. zm.)	Usunięcie zapisu o utworzenie przejścia granicznego drogowego z Ukrainą w Bandrowie Dostosowanie do zapisów z innych punktów tego Studium, które wskazują, że <ol style="list-style-type: none">1. Przyrodniczy System Miasta i Gminy obejmuje: Pasmowe węzły ekologiczne – kompleksy pasm Chwaniowa i Żukowa z Jawornikami (przy granicy Państwa w Bandrowie oraz pasmo Stożków z górą Łabisk na obrzeżu jeziora Solińskiego2. Południowa część terenów Bandrowa położonych przy granicy Państwa to obszary ograniczonej gospodarki rolnej i obszaru wyłączonego z zabudowy
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Uchwała nr XLVIII / 552 / 2002 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 30 sierpnia 2002 r.	Usunięcie zapisu o utworzenie przejścia granicznego drogowego z Ukrainą w Bandrowie (Przejście nie przewidziane do realizacji w opracowywanym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030 (projekt zmiany Planu) wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko.)
Strategia Rozwoju Gminy Ustrzyki Dolne. Zarząd Miejski Ustrzyki Dolne. Styczeń 2000 r.	Usunięcie zapisu o utworzenie przejścia granicznego drogowego z Ukrainą w Bandrowie

